Наукове Товариство ім. Шевченка в

БЮЛЕТЕНЬ

Число 41 (57) 2016

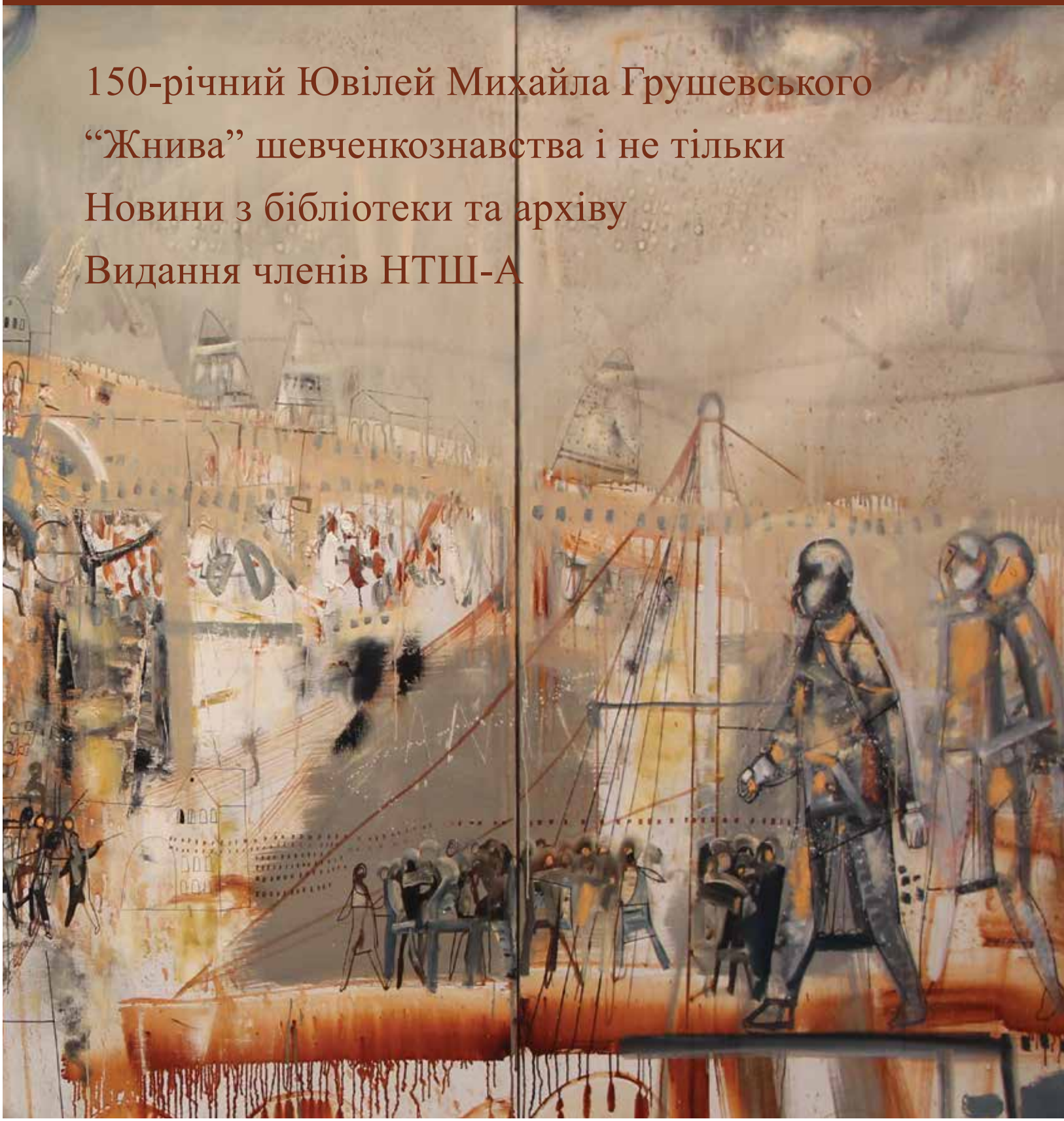

150-річний Ювілей Михайла Грушевського

“Жнива” шевченкознавства і не тільки

Новини з бібліотеки та архіву

Видання членів НТШ-А

ГРИГОРІЙ ГРАБОВИЧ
ШЕВЧЕНКО
ЯКОГО НЕ ЗНАЄМО

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
В КРИТИЦІ
II

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці
БЮЛЕТЕНЬ
Число 41 (57) 2016

Редакційна колегія
Григорій Грабович *(голова)*,
Галина Гринь, Остап Кінь, Василь Лопух,
Василь Махно, Анна Процик,
Віталій Чернецький.

Усі права застережено. Відповідальність за достовірність поданої інформації, цитат, транслітерації власних і загальних назв несуть автори дописів. У передруках посилання на "Бюлетень" обов'язкове.

© Shevchenko Scientific Society, Inc.

На першій і четвертій сторінках обкладинки:
Фраґменти з арт-проєкту Миколи Журавля "Ми просто йшли..." Український Інститут Америки, 2014.

На другій сторінці обкладинки:
Фотоколаж з Шевченківських конференцій та презентацій видань, присвячених творчості Тараса Шевченка.

На третій сторінці обкладинки:
Фотографії кобзарів з видання "Тарас Шевченко: мозаїка цілости. Каталог виставки шевченкіяни зі збірки Володимира Яцюка". Київ, Критика, 2012.

Shevchenko Scientific Society
63 Fourth Avenue
New York, NY 10003-5200

Phone: (212) 254-5130
Fax: (212) 254-5239

info@shevchenko.org
library@shevchenko.org
archive.ntsh@gmail.com

www.shevchenko.org

З М І С Т

Оксана Юркова. Унікальна світлина з ювілею Михайла Грушевського 1926 року 2

"ЖНИВА". Статті на пошану Григорія Грабовича 9

Інтелектуальна біографія Григорія Грабовича. *На основі інтерв'ю Галини Гринь* 10

Нові публікації, доповіді та інша професійна діяльність членів НТШ-А 15

Стипендіяти НТШ-А 2015-2016 18

Річні Збори членів НТШ-А 19

Доповіді, виголошені від лютого до травня 2016 р. ... 23

Нові видання членів НТШ-А 27

Новини бібліотеки 29

Новини архіву 30

Нові видання, спонсоровані НТШ-А 36

Can we count on You 37

Нові члени НТШ-А 38

Наші втрати 39

Вітаємо наших членів 40

Оксана Юркова, Інститут історії України НАНУ

Унікальна світлина з ювілею Михайла Грушевського 1926 року

Під час святкування ювілею М. Грушевського у жовтні 1926 р. у приміщенні Історичних установ ВУАН. Київ, вул. Короленка (нині Володимирська), 37/29.

У першому ряду сидять (зліва направо):
Варфоломій Ігнатієнко, Іван Щітківський, Осип Гермайзе, Олександр Грушевський, Володимир Щербина, Михайло Грушевський, Василь Данилевич, Катерина Кондратьєва, Марія Жуковська, Василь Камінський, Іван Кравченко.

Стоять (зліва направо):
Оксана Степанишина, Василь Денисенко, Іван Мандзюк, Михайло Карачківський, Павло Глядківський, Федір Савченко, Сильвестр Глушко, Ольга Савченко, Людмила Шевченко, Тодор Гавриленко, Кость Антипович.

У третьому ряду праворуч стоять (зліва направо):
Микола Ткаченко (за Шевченком), Володимир Євфимовський (в окулярах, між Гавриленком та Антиповичем).

В Архіві Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці (НТШ-А) у фонді Михайла Грушевського з-поміж листів видатного історика до його американського кореспондента українця Еміля Фариняка (формально це тека з листами М. Грушевського від 1922 р.) зберігається унікальна світлина[1]. Вона невеличка, приблизно 11х15 см., добре збережена. На звороті світлини по горизонталі залишилась досить широка смужка старого клею. Очевидно, колись фотографія була вклеєна до альбому. На звороті напис простим олівцем: *«Знімку з родинного архіву Михайла Карачківського учня Михайла Грушевського (по середині) передає НТШ в Ню Йорку Оксана Драй Хмара Ашер. Грудень, 1991»*. До світлини зі зворотнього боку приклеєно американську різдвяну вітальну листівку, на якій цей напис (дещо підправлено і відредаґовано) зроблено синьою кульковою ручкою. З огляду на різні почерки, можна припустити, що написи належать різним особам.

Фото, про яке йдеться, – групове. На ньому – Михайло Грушевський разом зі своїми учнями та співробітниками; усього – двадцять чотири особи. Здавалося б, скільки людей, стільки мало б існувати й відбитків цієї фотографії, тобто, щонайменше, двадцять чотири. Проте наразі відомостей про існування інших подібних відбитків не маємо, тому ця світлина з Архіву НТШ-А є винятково цінною.

Її зберіг та вивіз на еміґрацію Михайло Федорович Карачківський (1899–1950), на фото він стоїть четвертий ліворуч. У далекому 1924 р. Карачківський, якого виключили з числа аспірантів Кам'янець-Подільській науково-дослідної катедри народного господарства та культури Поділля через «відсутність марксівського світогляду», переїхав до Києва. Тут він долучився до роботи щойно створеної акад. М. Грушевським Науково-дослідної катедри історії України при Всеукраїнській академії наук (ВУАН). Відсутність у молодого чоловіка «марксівського світогляду» академіка не злякала, навпаки, він зробив все можливе, аби перспективний та активний історик-початківець був затверджений аспірантом катедри. Згодом Карачківський став співробітником інших Історичних установ Грушевського, зокрема Комісії старої історії України та Українсько-молдавської комісії. Працював він також у редакції наукового часопису «Україна», який видавав Грушевський. Вплив наукових концепцій та методологічних засад Михайла Грушевського на молодого вченого був настільки важливим, що у 1932 р. у розпал більшовицьких чисток ВУАН він, не криючись, гордовито писав, що належить до історичної школи академіка Грушевського.

Така позиція не залишилася непоміченою: у 1933 р. Карачківського разом із іншими учнями Грушевського звільнено з Академії. Він полишив історію та став викладати географію у київських школах. Ймовірно, зміна фаху сприяла тому, що Карачківському пощастило уникнути репресій, попри те, що його прізвище досить часто фігурувало у слідчих справах його колишніх колеґ серед імен членів різних так званих «контрреволюційних організацій».

У 1941 р. Карачківський залишився в окупованому Києві. Якийсь час у 1941–1943 рр., як свідчать документи його невеличкого особового фонду в Архіві-музеї ім. Д. Антоновича Української вільної академії наук у США, працював у Київській обласній управі та Шевченківській районній управі міста. Одночасно кілька місяців у 1941-1942 рр. був науковим співробітником, вченим секретарем і, навіть, виконував обов'язки директора Інституту історії України Української академії наук в окупації.

У 1942 р. Карачківського було висвячено на священика УАПЦ. Так зреалізувалась його давня мрія, адже свою вищу освіту він почав у 1918 р. на богословському факультеті Кам'янець-Подільського державного українського університету. Проте після приходу більшовиків факультет був закритий, і Карачківський продовжував навчання на історичному відділенні історично-філологічного факультету тепер вже Інституту народної освіти. У 1944 р. виїхав на еміґрацію, з 1945 р. перебував у таборі для переміщених осіб у Ганновері (Німеччина), де викладав богословські дисципліни у різних таборових школах. Нарешті, 1949 р. Карачківський отримав дозвіл на еміґрацію до США, однак скористатись ним йому не судилось: він помер 1 січня 1950 р.

Натомість, до Сполучених Штатів виїхала його дружина Олена Петрівна Карачківська (уроджена Длугопольська) разом зі своєю старшою сестрою, вдовою визначного українського поета та літературознавця Михайла Драй-Хмари Ніною Петрівною та племінницею Оксаною. Після смерти Олени Петрівни у 1987 р. невеличкий архів її чоловіка, який вона вивезла до Америки, передали на зберігання до УВАН, проте фотографії ще залишалися у родині. Одну із них – групову світлину учнів та співробітників М. Грушевського – у 1991 р. племінниця Карачківських Оксана Драй-Хмара Ашер передала до Архіву НТШ-А.

Цю фотографію, вірогідно, саме з відбитки, що належала М. Карачківському, вже публікували. Вперше це трапилося у 1960 р. Тоді у Нью-Йорку вийшли друком «Вибрані праці» Михайла Грушевського, що були підготовлені Миколою Галієм до 25-річчя від дня смерти визначного історика[2]. Упорядник збірки атрибутував фото як таке, що було зроблене під час святкування 60-річного ювілею акад. М. Грушевського у Києві 3 жовтня 1926 р. На жаль, фото з технічних причин було відтворено неповністю та у поганій якості. Підтекстівку подали із численними помилками в іменах, до того ж двоє осіб праворуч позначені як «невідомі» (насправді, на фото не встановлено трьох осіб). Напевне, М. Галій записував імена співробітників М. Грушевського «з голосу» Олени Карачківської, яка, вочевидь, знала їх всіх, однак, на жаль, не перевірив написання імен та прізвищ за доступними йому джерелами.

Втім, ця публікація, навіть попри те, що фото було надруковане у тексті, а не у вклейці, та із згаданими недоліками, не залишилась непоміченою. Адже чи не вперше можна було побачити обличчя людей, які працювали разом із М. Грушевським у 1920-х роках і через це зазнали репресій (у підтекстівці астериском (*) було позначено імена тих працівників ВУАН, яких було

звільнено з Академії у 1933 р. та заслано. Утім, ці позначки не завжди були точними). З того часу фотографію кілька разів передруковували із видання 1960 р. Зрозуміло, що у ще гіршій якості та часто із відтворенням неточних відомостей.

Тим ціннішим є виявлення оригіналу світлини. Детальне вивчення її сканованого у великій роздільній здатності образу багатьма дослідниками – істориками, музейниками, архівістами, навіть музикантами – дало можливість уточнити безліч деталей. Встановлено усіх осіб. Вдалося дізнатися, в якому місці це фото було зроблено, а, отже, «побачити» частину інтер'єрів Історичних установ М. Грушевського середини 1920-х рр., до цього часу невідомих. На часі – уточнення дати світлини.

Погляньмо на фото. Учні та співробітники Михайла Грушевського, разом із впізнаваним ювіляром у центрі, сидять та стоять навколо столу чудернацької форми. Стіл, що на перший погляд скидається на рояль або цимбали (але це стіл!), із розкішними різьбленими ніжками та декорованою різьбою виїмкою, накритий килимом. Що то за стіл та чи зберігся він, ще треба досліджувати. На жаль, не маємо і точних даних про килим: фото не дає можливості детально його вивчити, хіба що визначити килим як ворсовий. Зрештою, є припущення про туркменське походження килима. Проте більш вірогідно, що килим був вироблений на Наддніпрянщині у 19 ст.

Позаду за Михайлом Сергійовичем дещо праворуч на мольберті стоїть його великий фотопортрет, прикрашений, як ікона, вишитим рушником, зеленим листям і живими квітами, очевидно, гілками фікусу та великими хризантемами. Фотопортрет був зроблений спеціально для ювілейних святкувань і подарований М. Грушевському його колегами напередодні. Портрет зберігся. Сьогодні його можна побачити в Історико-меморіальному музеї М. Грушевського у Києві на Паньківській, 9. Рушник атрибутований спеціалістами як типовий «полтавський рушник 18–19 ст.», вишитий червоними нитками декоративними швами.

Зліва до кімнати через невидиме для нас вікно світить сонце, заливаючи сонячними плямами кількох осіб ліворуч, залишаючи світлу смугу на килимі, яким застелено стіл. День, коли була зроблена ця світлина, був, безперечно, сонячним. Це ставить під сумнів зазначену під час публікації 1960 р. дату знімка. Згідно відомих на сьогодні спогадів та за даними Галузевого державного архіву гідрометслужби України, 3 жовтня 1926 р., тобто тоді, коли відбувалось офіційне вшановування М. Грушевського у Київському інституті народної освіти, було хмарно, а ввечері навіть пішов дощ. Крім того, 3 жовтня було настільки насичено подіями, що часу на фотографування у М. Грушевського просто не було. Та й не зміг би він сфотографуватись без свого давнього приятеля голови Наукового товариства ім. Шевченка проф. Кирила Студинського, що спеціально приїхав зі Львова на урочистості. Найбільш вірогідно, фотографію зроблено вже після від'їзду Студинського у другій половині жовтня у якийсь із сонячних днів (а загалом за даними метеоспостережень у жовтні 1926 р. сонячно було 1-го, 2-го, 4-го, 7-го, 8-го, 10-го, 26-го та 31-го числа) або ще до його приїду, тобто наприкінці вересня, коли Грушевському дарували його фотопортрет (точної дати цього заходу також поки не встановлено).

Будинок по вул. Короленка (нині - Володимирська), 37/29 Фото 1920-х років з фондів Центрального державного архіву кінофотофонодокументів України ім. Г. С. Пшеничного.

Сучасний вигляд будинку по вул. Володимирській, 37/29 (перебудований у 1950-х рр.).

Кімната, де зроблено фото, виглядає досить просторою. Спланована вона незвично. Дві високі двійчаті фільончасті двері розташовані майже впритул одна до одної, але на різних стінах одного кутка. Двері праворуч заставлені невисокою шафою або стелажем, проходу через них немає. Стіни кімнати обклеєні шпалерами із ромашковим ромбічним узором. Ліворуч посередині стіни вбудована обкладена білими кахлями піч. По боках від стелі до підлоги вона обрамлена плиткою із меандровою орнаментацією. Паркет у кімнаті штукований, складається із квадратів із кількома восьмикутниками всередині.

Незвичне планування кімнати, зафіксоване на світлині, дало змогу після довгих пошуків визначитись із адресою. Виявилось, що зроблено фото у великій залі Історичних установ у будинку ВУАН по вул. Короленка (нині – Володимирська), 37/29 у квартирі 12а. (У дореволюційному Києві у багатоквартирних будинках зазвичай були літерні квартири 12а і не було квартир під номером 13 – забобонні кияни уникали «нещасливого» числа; у вцілілих старих будинках така нумерація досі збереглась.) Ця квартира складалась із кількох кімнат, в якій із 1924 р. розміщувались Науково-дослідна кафедра історії України та інші Історичні установи М. Грушевського, редакція часопису «Україна», там же жили секретар М. Грушевського Федір Савченко із дружиною, співробітниця науково-дослідної кафедри Марія Жуковська, була і кімната для гостей (власне, там зупинявся К. Студинський під час свого приїзду до Києва у 1926 р.). У цьому помешканні Історичні установи розміщувались до 1928 року, коли переїхали у будинок поруч по вул. Короленка (Володимирській), 35; Савченки та Жуковська і далі проживали у кв. 12а.

На фото на стіні ліворуч, від печі, на шпалерах бачимо частину адміністративної мапи УСРР, праворуч на шпалерах прикріплено оголошення, такі ж оголошення висять на дверях. Чимало кімнатних рослин. Фраґмента мапи на фотографії (прочитується назва мапи, чітко видно герб УСРР) виявилось достатньо для її ідентифікації. Називалась вона «Адміністраційна карта Української Соціялістичної Радянської Республіки» та подавала адміністративно-територіальні межі республіки станом на 1 жовтня 1925 р., причому включно з тими територіями, які щойно були передані від Білоруської СРР та Російської ФСРР до складу УСРР і ще, навіть, не були розподілені між адміністративними одиницями УСРР. Мапа також унікальна тим, що була першою картографічною публікацією радянської України у статусі офіційного видання.

Адміністративна карта УСРР 1925 р.

На цій груповій світлині — гарно вбрані люди. Майже усі чоловіки в костюмах при краватках, дехто навіть у костюмі-трійці. Жінки із зачісками, у костюмах та сукнях. На шафці праворуч лежать їхні капелюшки. Проте, незважаючи на урочисту мить, ніхто з них не посміхається, ба більше, науковці виглядають засмученими. Невже це традиційний для українців вираз обличчя під час фотографування? Чи перед тим відбулась якась сумна подія, що вплинула на їхній настрій? Чи, можливо, вони передбачали майбутні репресії саме через те, що вони були «грушев'янцями»?

На фото – співробітники та аспіранти Науково-дослідної катедри історії України (НДКІУ) та співробітники редакції часопису «Україна». Одиниці з них не зазнали репресій. Варто, бодай, коротко розповісти про цих людей.

Варфоломій Ігнатієнко (1892–1937), визначний книгознавець, один із провідних співробітників Українського науково-дослідного інституту книгознавства, аспірант НДКІУ. Арештований 1 вересня 1937 р. начебто за «належність до української контрреволюційної організації», а вже 11 листопада 1937 р. розстріляний, його майно конфісковане, дружина з дітьми вислані.

Іван Щітківський (1866–1942), відомий український громадський діяч, до революції – активний гласний Київської міської думи, голова Комітету із спорудження пам'ятника Тарасу Шевченку у Києві, у 1920-х рр. – співробітник редакції журналу «Україна». Помер під час окупації Києва, похований на Байковому кладо-вищі неподалік від М. Грушевського.

Осип Гермайзе (1892–1958[?]), український істо-рик єврейського походження, громадський діяч, керівник секції НДКІУ. Перший раз арештований у липні 1929 р. у сфабрикованій справі «Спілки визволення України», засуджений до п'яти років суворої ізоляції. Покарання відбував у Ярославському політізоляторі на Соловках. З 1934 р. перебував на засланні у Саратовській області. У 1937 р. був удруге арештований і засуджений до десяти років позбавлення волі, у 1944 р. був знову засуджений до 10 років ув'язнення. Помер в місцях ув'язнення, точна дата та місце смерті невідомі.

Олександр Грушевський (1877–1942[?]), молодший брат акад. М. Грушевського. Історик та літературознавець, український громадський діяч. Член Української Центральної Ради. З 1919 р. очолював Комісію ВУАН для складання історично-географічного словника української землі, із 1924 р. керував секцією НДКІУ. Був звільнений з ВУАН у серпні 1933 р., а через п'ять років у серпні 1938 р. арештований як «один з керівних учасників націоналістичної терористичної організації». Поваги і визнання заслуговують його стійкість і мужність: незважаючи на восьмимісячні допити, 61-літній вчений відкидав усі висунуті проти нього

звинувачення. Засуджений у жовтні 1939 р. до п'яти років заслання, історик відбував покарання у Павлодарі (Казахстан). Досі не встановлено ані точної дати його смерті, ані місця вічного спочинку.

Володимир Щербина (1850–1938), педагог, історик, український громадський діяч. Член-кореспондент ВУАН, дійсний член НДКІУ. Щасливо уник репресій через свій надто поважний вік.

Ювіляра Михайла Грушевського (1866–1934) репресії не оминули. У 1931 р. він був заарештований за сфабрикованою справою «Українського національного центру», а після звільнення його позбавлено права повернутися в Україну, проживав у Москві у так званому «почесному засланні».

Василь Данилевич (1872–1936), історик, археолог, громадський діяч. Дійсний член НДКІУ до 1929 р., потім викладав у київських вишах. Один з небагатьох, кого репресії безпосередньо не зачепили.

Катерина Кондратьєва (1881–1960) у 1920-х рр. працювала друкаркою в Історичних установах, також була особистою друкаркою М. Грушевського. Зберегла рукописи «Споминів» М. Грушевського.

Марія Жуковська (1894–[після 1932?]), удова військового міністра УНР Олександра Жуковського, у 1925–1930 рр. була секретарем, бібліотекарем, друкаркою в НДКІУ, працювала також в редакції «України». Була «вичищена» з ВУАН у 1930 р. Арештована у січні 1931 р. і більше року перебувала у київській в'язниці, де відмовлялась давати неправдиві свідчення як супроти себе, так і супроти інших. Звільнена у березні 1932 р. із забороною проживати у дванадцяти містах упродовж трьох років. Подальша її доля невідома.

Василь Камінський (1899–[після 1940?]), історик, аспірант НДКІУ. Після закінчення аспірантури Камінський, маючи у кишені партійний квиток, одразу почав професорувати у київських вишах, а у 1930–1932 рр. ще й завідував Київським обласним історичним архівом. У рік Голодомору його кар'єра по партійній лінії швидко пішла вгору: він був призначений начальником політвідділу МТС на Вінниччині, згодом став секретарем райпарткому. Втім, це не вберегло його від репресій: в останній день 1937 р. Камінського арештовали і засудили до п'яти років ув'язнення. Покарання відбував у таборі у Карелії. З початком німецько-радянської війни його сліди загубились.

Іван Кравченко (1899–1953), історик, аспірант НДКІУ, що був «нав'язаний» М. Грушевському. Подейкують, що Кравченко був одним із секретних співробітників Державного політичного управління (ДПУ) УСРР та справно писав донесення на Грушевського та своїх колеґ. Після закінчення аспірантського стажу він і далі працював у ВУАН, проте вже не в Історичних установах М. Грушевського, підробляв у різних київських архівах, згодом перейшов на роботу до Центральної наукової бібліотеки. У 1930-х роках історик уславився як один із провідних критиків «фашистських концепцій Грушевського та його школи». Під час війни перебував в евакуації, викладав у вишах. У 1944 р. його, як активіста, відрядили «радянізувати» Чернівецький державний університет. Там Кравченко вже як член ВКП(б) пройшов шлях від викладача історії СРСР до професора, згодом став деканом історичного факультету і, нарешті, проректором університету. 1952 р. він повернувся до Києва, очолив катедру у Київському фінансово-економічному інституті, однак невдовзі нагло помер.

Оксана Степанишина (1895–[після 1942?]), історик, аспірантка, згодом наукова співробітниця НДКІУ. Звільнена з ВУАН у серпні 1933 р. Далі достеменної інформації про її життя немає, відомо лише, що вона залишилась близькою із родиною М. Грушевського, а під час німецької окупації Києва була директоркою жіночої гімназії. У грудні 1942 р. у Київському будинку вчених Степанишина виголосила доповідь про останні роки життя акад. М. Грушевського, що пізніше вийшла як стаття у львівській газеті «Наші дні». Ймовірно, дослідниця еміґрувала.

Василь Денисенко (1896–1964), історик, етнолог, музейник. Був аспірантом та науковим співробітником НДКІУ. У 1933 р. звільнений з Академії наук через те, що був учнем Грушевського, отже, «стояв на класово-ворожих позиціях». Рятуючись від переслідувань, виїхав з України, працював в етнографічних експедиціях на Крайній Півночі, був директором Салехардського окружного заполярного музею. Очевидно, що його перебування поза межами України убезпечило науковця від репресій. По війні, на запрошення акад. Максима Рильського, повернувся до Києва до роботи в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР. Але наприкінці 1940-х через арешт свого сина Ігоря у справі ОУН знову вимушено залишив Україну, перебравшись цього разу на південь Російської Федерації до далекої Тувинської автономної області. Згодом повернувся до України, спершу до Миколаєва, а потім і до Києва.

Іван Мандзюк (1897–[після 1941?]), історик. Одразу після повернення М. Грушевського з еміґрації у 1924 р. Мандзюк зголосився до праці у новоствореній НДКІУ. Для нього та ще кількох молодих науковців М. Грушевський навіть вигадав позицію «кандидат в аспіранти», що фінансово ніяк не забезпечувалась. Далі впродовж п'яти років кандидатуру Мандзюка подавали до Наркомату освіти на затвердження аспірантом, проте всі спроби були марними. Зрештою, М. Грушевський узяв молодого дослідника коректором до редакції «України» та залучив до роботи в Археографічній комісії ВУАН. У вересні 1929 р. історика арештовали у справі «Спілки визволення України». Попри те, що Мандзюк на допитах вперто заперечував свою належність як до «СВУ», так і до будь-якої іншої «контрреволюційної організації», його засудили до примусової висилки з України із забороною проживати у Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону, Кубані і у прикордонній смузі протягом трьох років. Під час заслання жив у Воронежі. Після повернення до Києва повторно був арештований у 1936 р. та засуджений до п'яти років концтаборів. Покарання відбував на страшній Колимі. Імовірно, йому того разу пощастило вижити, бо його особову таборову справу знищили у 1955 р. (так робили,

коли людина звільнялась із табору). Поки що додаткових даних про науковця ми не маємо.

Михайло Карачківський (1899–1950), історик. Про його долю було сказано вище.

Павло Глядківський (1896–1979), історик, етнолог. Аспірант та науковий співробітник НДКІУ. У серпні 1933 р. звільнений з ВУАН за «ідеологічну невідповідність сучасним вимогам науки». До наукової праці талановитий і багатообіцяючий дослідник більше не повертався. Працював на будівництві цукрового заводу на Вороніжчині, викладав загальноосвітні предмети у різних київських навчальних закладах. Під час окупації працював у Києві у видавництві, вчителював. У жовтні 1943 р. разом із родиною та іншими мешканцями Києва примусово вивезений до Німеччини. Після війни Глядківський повернувся в Україну на Одещину, де жила його мати, знову вчителював. Арештований у 1949 р. та звинувачений у співпраці з «відомим українським буржуазним націоналістом Грушевським» (аж через п'ятнадцять років по смерті М. Грушевського!) та у «пособництві окупантам». Засуджений до десяти років концтаборів без конфіскації майна через його відсутність. Після звільнення у вересні 1954 р. повернувся на Одещину. У 1975 р. переїхав до Києва до сина.

Федір Савченко (1892–[1938?]), історик, публіцист, особистий секретар акад. М. Грушевського, знайомий із ним ще з еміґрантських часів. Повернувся з еміґрації восени 1924 р. і одразу долучився до наукової роботи під проводом визначного вченого. Арештований у березні 1931 р. у справі міфічного «Українського національного центру», головою якого чекісти намагались зробити М. Грушевського. Засуджений до п'яти років позбавлення волі, які провів у Суздальському та Ярославському політізоляторах. Після звільнення у 1936 р. Савченко переїхав до Саратова, де вчителював, однак вже наступного року разом із іншими українськими засланими науковцями, зокрема Осипом Гермайзе був знову арештований. Подальша доля Савченка невідома, ймовірно, він загинув під час слідства або в ув'язненні у середині 1938 р.

Сильвестр Глушко (1896–1961), історик. Один із перших аспірантів М. Грушевського, науковий співробітник НДКІУ, інших Історичних установ. Арештований у лютому 1933 р. у сфабрикованій справі «Української військової організації», засуджений до п'яти років концтаборів. Покарання відбував у таборі в Комі АСРР. Після звільнення у 1937 р. залишився там працювати вільнонайманим. У лютому 1941 р. з Глушка судимість і пов'язані з нею обмеження було знято за його сумлінну працю, але через кілька місяців його знову заарештовали і більше року провів у в'язниці. Після того Глушко далі жив і працював в Іжевську Удмуртської АРСР аж доки у 1956 р. не вийшов на пенсію важко хворим. Після реабілітації 1958 р. повернувся до України, жив в Ірпені біля Києва.

Ольга Савченко (1891–[після 1940?]), дружина Федора Савченка, викладачка. До 1940 р. жила у Саратові, намагаючись дізнатись бодай щось про свого чоловіка, останню вістку від якого вона отримала влітку 1938 р. Подальша її доля невідома.

Людмила Шевченко (1895–1969), етнограф-фольклорист. Онука рідного брата Т. Шевченка. М. Грушевський опікувався нею з 1910 р., влаштувавши її до Перемишльського дівочого ліцею та сплачуючи рахунки за її навчання. З 1920-х рр. працювала в Академії наук, спочатку в Історичних установах М. Грушевського, згодом в Інституті історії матеріяльної культури та Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії.

*Тодор Гавриленко **
(1899–1939)

Тодор Гавриленко (1899–1939), історик, етнолог. Кандидат в аспіранти, аспірант НДКІУ. У першій половині 1930-х рр. працював в Інституті історії матеріяльної культури ВУАН, з якого його звільненили у 1936 р. за «протягування антимарксистських концепцій». У червні 1937 р. заарештований та засуджений до п'яти років концтаборів. Помер під час ув'язнення у Сиблагу НКВС.

Кость Антипович (1899–[1949?]), історик. Аспірант НДКІУ. Після завершення аспірантського стажу викладав у Київському інституті народної освіти та працював в різних історичних Комісіях ВУАН під керівництвом акад. Дмитра Багалія та проф. Олександра Оглоблина, згодом влаштувався на роботу до Лаврського музею. Арештований у 1935 р. Вірогідно, за якийсь час його звільнили (чи заслали?): історик переїхав до м. Енгельс (Республіка німців Поволжя, зараз Саратовська область), де викладав у місцевих вишах.

*Кость Антипович ***
(1899–[1949?])

Микола Ткаченко (1893–1965), історик. Аспірант, науковий співробітник НДКІУ та Історично-географічної комісії, керівник Археографічної комісії ВУАН у 1931–1933 рр. У 1928 р. був заарештований та провів вісім місяців у в'язниці за начебто контрреволюційну діяльність. (Між іншим, ідентифікувати Ткаченка на цій світлині 1926 р. стало можливо лише завдяки його фотографії з архівно-слідчої справи 1928 р.) Без вагань відновлений М. Грушевським на всіх попередніх посадах. У серпні 1933 р. звільнений з ВУАН «як класовий ворог» (до речі, Ткаченко був сином селянина!). У 1930-х рр., не полишаючи наукової праці, вчителював. Перед самою війною став

Микола Ткаченко ***
(1893–1965)

науковим співробітником Інституту української літератури ім. Т. Шевченка. В евакуації в Уфі вже як науковець Інституту історії та археології АН УРСР у 1942 р. Ткаченко захистив кандидатську дисертацію. По війні працював в різних академічних інститутах, нарешті у 1964 р. захистив докторську дисертацію на тему «Начерки з історії селян на Лівобережній Україні». По суті, це була проблема, яку він досліджував ще на кафедрі М. Грушевського.

Володимира Євфимовського (1899–1942), історика, архівіста, археографа на світлині ледь видно, хіба що блищать круглі скельця окулярів. Вони і допомогли його «впізнати». Аспірант, науковий співробітник НДКІУ та Археографічної комісії ВУАН. Разом із ще одним аспірантом М. Грушевського Віктором Юркевичем (на світлині його немає) він багато місяців провів в архівах Москви, збираючи матеріали для «Історії України-Руси» М. Грушевського. З 1930 р. жив у Харкові, працював в архіві та викладав у вишах. У 1933 р., рятуючись від репресій, виїхав з родиною з України. Працював архівістом у Новгороді та Ленінграді, навіть публікувався в архівній періодиці. Вчений помер від голоду на початку 1942 р. під час блокади Ленінграду.

*Володимир Євфимовський**** *(1899–1942)*

Така сумна історія людей з унікальної ювілейної світлини...

---

[1] Вважаю необхідним висловити щиру подяку всім, хто в той чи інший спосіб долучився до мого розгадування таємниць цієї світлини – архівістам Михайлу Довгичу, Оксані Ємчук, Світлані Карнаух, Остапу Коню, Вірі Купченко, Каті Шразі, історикам Ігорю Гиричу, Михайлу Кальницькому, Ганні Кондауровій, Олені Мокроусовій, Світлані Паньковій, музейникам Людмилі Білоус, Ользі Друг, Ользі Єрмак, Тетяні Крупі, Олександру Кучеруку, Дмитру Малакову, картографам Дмитру Вортману, Ростиславу Соссі та всім неназваним тут, але глибоко шанованим мною колегам по обидва боки океану, які ставили влучні питання, висловлювали припущення з того або іншого приводу і допомагали з контактами.

Моя праця в Архіві НТШ-А у 2015 р. стала можливою завдяки щедрій стипендії родини Шклярів й Українського наукового фонду Українського науково-дослідного інституту Гарвардського університету. Маю також приємність подякувати співробітникам НТШ-А за надзвичайно доброзичливе ставлення. Окремо хочу відзначити високий професіоналізм архівіста НТШ-А Остапа Коня.

[2] Михайло Грушевський. Вибрані праці. Видано з нагоди 25-річчя з дня його смерті (1934–1959) / Зібрав і упорядкував матеріали М. Галій. – Нью-Йорк: Накладом головної управи ОУРДП [Об'єднання Українців Революційно-Демократичних Переконань] в США, 1960, с.219.

Підписи до фотографій:

* Тодор Гавриленко. Фото початку 1930-х рр. з родинного архіву. Наданий донькою вченого Дією Вакуленко (Київ). Це фото допомогло впізнати вченого на груповій фотографії.

** Кость Антипович. Фото другої половини 1920-х років із особового фонду Олександра Оглоблина з Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України.

*** Фото із архівно-слідчої справи 1928 року.

**** Фото кінця 1920-х рр. із родинного архіву. Надане онуком В.Євфимовського Михайлом Валдаєвим (Санкт-Петербург, Російська Федерація).

Оксана Юркова, кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України. Досліджує українську та російську історіографію XX ст. Особливу увагу приділяє вивченню життя і творчості акад. Михайла Грушевського та діяльності його київської школи. З 2015 р. працює над створенням Електронного Архіву Михайла Грушевського.

ЖНИВА: ESSAYS PRESENTED IN HONOR OF GEORGE G. GRABOWICZ ON HIS SEVENTIETH BIRTHDAY

Edited by Roman Koropeckyj, Taras Koznarsky, and Maxim Tarnawsky

Harvard Ukrainian Studies Volume 32-33 (2011-2014)

"ЖНИВА: Статті на пошану Григорія Грабовича до його сімдесятиріччя" стали 32-33 томом "Журналу українознавчих студій" (Harvard Ukrainian Studies) Українського наукового інституту Гарвардського університету. До двотомника, яким вшановано визначний внесок Грабовича до українських студій, увійшло 49 статтей, що подають добру панораму цієї царини на сьогодні. П'ятдесят дослідників із України, Польщі, Чехії, Австрії, Німеччини, Швейцарії, Італії, Бельгії, Канади та США звернулися до низки тем, що відображають наукові зацікавлення Грабовича: спірний спадок Київської Русі (Гарві Ґолдблатт, Олексій Толочко, Вільям Федер); культурні зв'язки ранньомодерного періоду (Едвард Кінан, Майкл Флаєр, Девід Фрік, Джованна Броджі, Наталя Яковенко, Валерій Зема, Джованна Сєдіна, Рената Голод, Олександр Галенко, Зенон Когут); поступове зародження національного дискурсу за нових імперських реалій (Сергій Плохій, Роман Шпорлюк, Тамара Гундорова, Сергій Біленький, Йоганнес Ремі), що сягнуло піку у творчости Шевченка (Роман Коропецький, Міхаель Мозер, Володимир Діброва); випробування довгого XIX століття (Олесь Федорук, Ксеня Кебузинська, Ульріх Шмід, Тарас Кознарський, Марта Богачевська-Хом'як); модернізм, ідеологія та наука у XX столітті (Юрій Андрухович, Альфред Шпреде, Віталій Чернецький, Галина Гринь, Оля Гнатюк, Максим Тарнавський, Мирослав Шкандрій, Марко Павлишин, Юрій Мігайчук, Елеонора Соловей, Лідія Стефановська, Оксана Грабович, Романа Багрій, Світлана Матвієнко, Степан Захаркін, Юрій Шаповал) та інтелектуальне позиціонування України у нинішньому світі (Якобус Делвайде, Павло Роберт Маґочій, Джон-Пол Химка, Олена Русина, Александр Кратохвіл, Олександр Мотиль, Данута Сосновська). У виданні наведено повну бібліографію й біографічний нарис, основою якого послужило інтерв'ю з ювіляром. Редакторами збірника виступили колишні студенти, а нині колеґи Грабовича Роман Коропецький, Максим Тарнавський і Тарас Кознарський. Редактор "Гарвардського журналу українознавчих студій" – Галина Гринь.

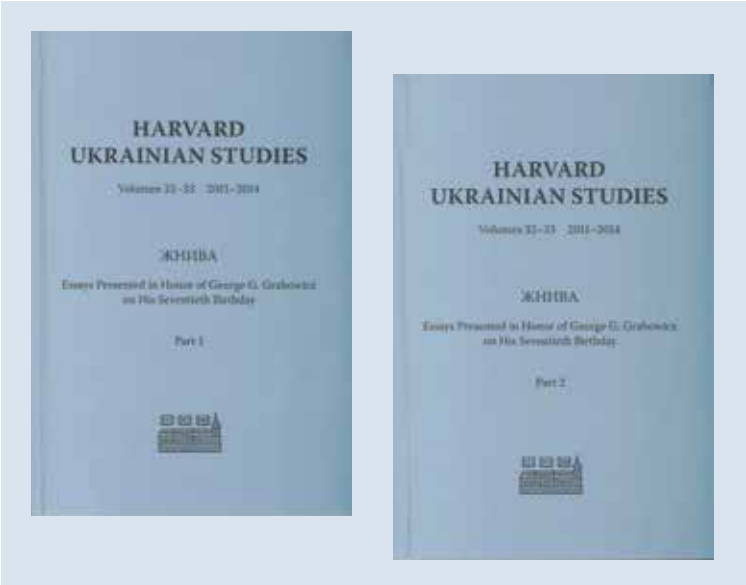

Професор Григорій Юлійович Грабович народився у Кракові у воєнне лихоліття, у 1943 році, й потрапив до США у 1952 році. Він здобув бакалаврат у Єйльському університеті й захистив дисертацію з порівняльного літературознавства у Гарвардському університеті, де й лишився як професор катедри української літератури імені Дмитра Чижевського. Його фундаментальні дослідження українського національного поета Тараса Шевченка ("The Poet as Mythmaker", 1982; "Шевченко, якого не знаємо", 2000), архетипних явищ на кшталт "котляревщини" чи символічної автобіографії (зокрема у Миколи Хвильового), українсько-польського й українсько-російського культурного симбіозу, питань ідентичности й модернізму (особливо вдумливе перепрочитання Павла Тичини) закорінені у глибоке розуміння порівняльного контексту европейської культури. На його дослідженнях, що докорінно змінили українське літературознавство, виросло кілька поколінь дослідників – і на Заході, і в Україні. У своїй іпостасі публічного інтелектуала Грабович визначально вплинув на формування українського пострадянського громадського дискурсу (він заснував видавництво і часопис "Критика" у 1997 році); він – перший президент Міжнародної Асоціяції Україністів (1990–1993) і президент Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці (2012 –); він брав активну участь у житті Українського наукового інституту Гарвардського університету від дня заснування, і очолював його як директор з 1989 по 1996 рік. "Жнива" вшановують досягнення Грабовича і є вагомим внеском до тієї царини досліджень, що стала справою життя професора.

За матеріялами УНІГУ

Інтелектуальна біографія Григорія Грабовича

Стаття на основі інтерв'ю, проведеного Галиною Гринь

Григорій Грабович народився у Кракові 12 жовтня 1943 року. За родинними переказами, його батьки мешкали на вулиці Бернардинській, неподалік від Вавельського замку (велична місцина, яка, втім, не має очевидного впливу на подальші події). Утім, найраніші спогади Грабовича походять не з Кракова, а з табору переселенців у Берхтесґадені (Баварія), куди сім'я прибула влітку 1945 року і який він досі чудово пам'ятає. Спогади про школу, яку він відвідував у Мюнхені (Фюрихсшулє у Рамерсдорфі, на околиці Мюнхена, близько 1950-го — до початку 1952 року), не такі яскраві, однак він добре пам'ятає перший випадок свого культурного маскування. Клас повели на екскурсію старою будівлею школи, на горищі якої було декілька офісних приміщень. На дверях одного з них висіла табличка із написом кирилицею, якого, певно, ніхто, окрім Грабовича, не міг прочитати (там було написано щось на кшталт «Редакція» чи «Хорс»). Однак він нікого про це не сповіщав (уже тоді знав, що чужинців не дуже люблять).

Сім'я переїхала до Сполучених Штатів у квітні 1952 року. Серед перших Грабовичевих спогадів — морозиво на паличці у шоколадній глазурі (смакота) і мандрівка автом по Мерит-парквей до Нью-Гейвена, де вони оселилися. Батько записав його до Католицької школи Святого Серця (іти доводилося далеченько, хоча в сусідньому будинку було розташовано школу ім. Гарі Трумена), оскільки там хлопчика погодилися зарахувати до четвертого класу (за умови, що він своєчасно навчиться читати англійською).

Грабович і справді досить швидко вивчив англійську: до кінця року він прочитав усі книжки з класної бібліотеки (стелаж із трьома поличками, на яких стояла серія романів Волтера Фарлі про Чорного Скакуна, католицькі переспіви роману Томаса Г'юза «Шкільні роки Тома Бравна» і те, що йому подобалося значно більше, — історичні романи Кенета Робертса «Арундель» та «Озброєна чернь» тощо).

У середній школі Нотр-Дам у Вест-Гейвені (Конектикут), де викладали ченці з конґреґації «Брати християнських шкіл» («єзуїти-лайт», як їх називав Грабович), було трохи краще, однак тут панував радше традиційно католицький, аніж інтелектуальний дух. Грабович швидко навчився отримувати добрі оцінки, не надто напружуючись. Найсильніший спогад — знайомство із Т. С. Еліотом (через лектуру, не особисто). На той час Грабович багато й без розбору читав, переважно наукову фантастику і те, що було проскрибовано в католицькій школі (починаючи від «Коханця леді Чатерлей»), не розуміючи дечого, але проковтуючи полиці книжок у публічній бібліотеці Нью-Гейвена.

Українське оточення, все ще дуже еміґрантське за суттю — це він розумів лише туманно, — було іще менш інтелектуальним, ніж школа, хоча насправді воно вносило певне різноманіття (у молодіжній організації «Пласт», приміром, було більше ориґіналів, ніж у школі, однак усі вони були занадто однакові). Наприкінці випускного класу Грабович не міг дочекатися, щоб залишити все це позаду.

* * *

Як стверджує сам Грабович, початок його справдешньої інтелектуальної біографії припадає на роки навчання в Єйлі, до якого він вступив 1961 року, отримавши стипендію, яку іноді дають мешканцям Нью-Гейвена, які на неї заслуговують і її потребують. Його плани щодо фаху були досить туманні (якийсь час він навіть думав про медицину, адже всі знали, що це неодмінно вело до престижної та прибуткової кар'єри). Проте він таки зосередився на англійській літературі, яка йому справді подобалася, особливо поезія. Навчання у професорів Гаролда Блума, Луїса Марца, Ричарда Люїса (R. W. B. Lewis), Алберта Лавелі, а також робота асистентом науковця Мейнарда Мака, дослідника творчости Шекспіра та Поупа, приносили Грабовичу чимраз більше задоволення, а його зацікавленість цими напрямками ставала чимдалі чіткішою. Тоді він також брав уроки російської мови та літератури, а згодом навіть прослухав семінар для докторантів Віктора Ерліха з польської літератури.

У той час у Єйлі не викладали ні української мови, ні літератури, натомість сталася цікава подія. Якось на третьому курсі коледжу Грабовича запросили долучитися до Шевченківських святкувань, які організовувала громада, і виголосити промову про національного поета під час щорічної Академії на його честь. Зазвичай від виступів очікували, що ті будуть короткими й хвалебними, для проформи, найчастіше вони педантично спиралися на праці авторитетних діяспорян на кшталт Павла Зайцева, Володимира Радзикевича, Степана Смаль-Стоцького та Василя Лева. Утім, Грабович підійшов до завдання як до курсової роботи у Єйлі і взявся за дослідження у бібліотеці Стерлінґа, ознайомившись не лише із совєтською ідеологічною позицією, але й із поглядами дисидентів, як, наприклад, зі статтею Михайлини Коцюбинської про Шевченка та романтизм, написаною 1958 року. Його доповідь вийшла довша, ніж того очікували організатори (причому декому не сподобалися його відступ від традиції та незнайома термінологія), проте його вторгнення в українську літературу — до якого він поставився як до наукового, а не громадського проєкту — надовго закарбувалося в пам'яті.

До закінчення бакалаврату Грабович знав, що хоче продовжувати студії в ділянці порівняльного літературознавства, хоча його зміст залишався непевним. Він подався на докторантуру (graduate studies) до Єйля та Гарварда, і його прийняли, але оскільки Єйль надавав щедрішу стипендію, то наприкінці весни 1965 року, перед самим випуском, він вирішив продовжити навчання у своїй альма-матер. Утім, склалося інакше. Іще раніше Мейнард Мак якось запросив його на обід до єйльського клубу «Mory's» і принагідно дав пораду: хоч би що ти робив, вів він, спробуй здобути стипендію чи ґрант і поїхати за кордон, не переходь одразу з коледжу до докторантури, бо так згаєш можливість, яка більше не повториться. Грабович фактично вже проґавив декілька дедлайнів на престижні стипендії в Оксфорді й Кембриджі (він і справді, можливо, був для них недостатньо конкурентоздатним), але таки подався на стипендію Фулбрайта до Польщі. Сьогодні він уважає, що його проєкт не вирізнявся нічим особливим, то було щось компаративістське про слов'янський романтизм із акцентом

на Міцкевічі, Пушкіні й Шевченкові, але він, видно, переконав приймальну комісію у Вашинґтоні, де відбулася досить приємна співбесіда, і на початку липня, коли він працював у піцерії на Кейп-Коді, з офісу Фулбрайта йому повідомили, що він отримав ґрант на навчання в Яґелонському університеті у Кракові — місті, де він народився. (Приготування піци він радо покинув.)

Той рік у Польщі, від жовтня 1965-го до червня 1966-го, став для Грабовича переломним. Польща все ще належала до совєтського блоку, тривала Холодна війна (і розгорталася війна у В'єтнамі), Польща була тією країною і тим суспільством, що безкінечно контрастували з Америкою, де він виріс (його враження з Европи перед переїздом родини до Сполучених Штатів були лише дитячими спогадами, а не предметом аналізу). Парадоксально, але Польща відкрила йому вікно у минуле, а також на власне коріння і подарувала знайомство з далекими родичами, українцями і поляками, але водночас репрезентувала картину космополітичнішого суспільства. Тутешнє академічне середовище було водночас і старомоднішим, і навдивовижу аванґардним — надто у Кракові, який уперто чіплявся за свою довоєнну та досовєтську минувшину і невтомно плекав богемний стиль. Літературознавчій «новій критиці», що її Грабович засвоїв у Єйлі як щось на кшталт догми, тут кидав виклик старіший, однак дуже витончений і влучний історизм. То було передчуття зіткнення методологій, із яким Грабовичеві судилося ще раз зустрітися за декілька років. Загалом краще розуміння академічного та наукового підходів, якого можна було досягти в Польщі, прийшло лише згодом, під час візитів до країни протягом двох наступних десятиліть. Та найгостріші враження залишилися саме від першого фулбрайтівського перебування в Кракові, із нечастими виїздами до Варшави, розмаїтими знайомствами й дружбою, що сформувалися там і справили безпосередній вплив на Грабовичеві інтелектуальні горизонти.

Із Кракова він знову подався у докторантуру в Єйлі та Гарварді, але цього разу пропозиція Гарварду була перспективнішою, і 1966 року Грабович розпочав там навчання на факультеті літературної компаративістики (Comparative Literature) за фахом «польська література » та додатковими спеціялізаціями «російська література» й «англійська література». Він виконав більшу частину своєї роботи із Віктором Вайнтравбом, одночасно навчаючись у різних професорів, серед яких визначними особистостями були Гарі Левін та Роман Якобсон. Грабовичеві також випало працювати з Омеляном Пріцаком у ділянці української літератури. Ситуативне зацікавлення мало далекосяжні наслідки. Продовжуючи дослідження польської та російської (англійська пленталася позаду), Грабович усе сильніше тягнувся до української літератури: усі статті, які він написав у той час, зосереджувалися винятково на ній. Коли у 1972–1973 роках факультет славістики пропонував курс української поезії XX століття, офіційним викладачем у каталозі значився Омелян Пріцак, проте реальним був Грабович. Цей досвід електризував його і підкріпив максиму: аби по-справжньому вивчити предмет, слід його викладати.

Після складання загальних іспитів Грабовича за підтримки Віктора Вайнтравба, Гарі Левіна та Омеляна Пріцака було обрано молодшим науковим співробітником престижного Гарвардського Society of Fellows (1971–1974). Із усього досвіду формування особистости цей виявився засадничим. Визначальну роль у подальшому становленні Грабовича відіграло спілкування зі старшими та молодшими визначними науковцями з різних дисциплін, серед яких було декілька нобелівських лавреатів, з різними темпераментами і підходами, проте об'єднаними своїми науковими досягненнями та відданістю науці. Досвід взаємодії з вченими такого рівня і діяпазону, обстоювання своїх позицій у такому контексті вельми розширювали горизонти і перспективи.

Протягом цього часу Грабович завершив англійський переклад праці Романа Інґардена «Літературно-художній твір» (Das literarische Kunstwerk), до якого він також уклав вступ (1973), і написав більшу частину докторської дисертації. Підходи, використані в цих проєктах, доволі відрізнялися. Інґарден — це чиста теорія, не лише феноменологія та естетика, але й онтологія як така. Як пізніше напише Грабович, у вступі до Інґарденової праці він зробив спробу потрактувати цю теорію не тільки в її філософському контексті (зокрема її онтологічний стрижень), але й в історичному (передусім подальший літературно-критичний вплив Інґардена і співвідношення його теорії з формалізмом). Однак у певному сенсі це вже передбачало Грабовичів відхід від чистої теорії.

На початку 1970-х років Грабович активно долучався до ініційованого Омеляном Пріцаком семінару з україністики, що став осердям роботи заснованого у 1973 році Українського наукового інституту Гарвардського університету (HURI). Інститут вирізнявся міждисциплінарним підходом до україністики із наголосом на філології та джерелознавстві, а також на способі, в який дисципліни виникають, функціонують та взаємодіють із ширшими культурно-історичними конструктами на кшталт націй або, у цьому випадку, України. В академічному світі поза межами інституту квітла деконструкція, і багатьом спрямування та порядок денний інституту могли здатися трохи ретро, хоча насправді вони були які завгодно, але не застарілі. Справді, академічну культуру HURI тоді було сповнено ідейного, ба навіть натхненного ревізіонізму. Рушійною силою цього процесу був, звісно, Омелян Пріцак, чия харизма, чітке бачення концепції розвитку HURI та широкого поля україністики, безмежна допитливість (він завжди знаходив час для нових ідей та гіпотез), а також не останньою чергою тонке чуття наукової політики та засадничої ролі людського чинника, оживляли цей проєкт. Завдяки Пріцаковому вмінню залучати науковців до проєкту україністики у Гарварді, починаючи від Ігоря Шевченка, Горація Ланта, Віктора Вайнтравба, Ричарда Пайпса та Адама Улама, які утворили перший склад Постійного комітету україністики, а згодом Едварда Кінана та Рикардо Пікіо з Єйля, інститут та постійний семінар перетворилися на осередок інтелектуального дискурсу, ревізіоністського аналізу та деконструкції найвищого ґатунку. Їхнім центром тяжіння були середньовічний та ранньомодерний періоди, проте відкритість до інших епох та низки всеохопних питань також була частиною його місії, що неабияк відобразилося на учасниках. Усе це справило визначальний вплив на Грабовича.

1975 року Грабович захистив докторську дисертацію, і його було призначено доцентом факультету слов'янських мов і літератур Гарвардського університету. Викладаючи україністику, порівняльну славістику та порівняльне літературознавство, він заходився реґулярно публікувати статті на різноманітні, переважно історичні теми української літератури, проте зосереджувався і на конкретних авторах — приміром, на Павлі Тичині, другому з його найулюбленіших поетів. Інститутський часопис «Harvard Ukrainian Studies», що почав виходити 1977 року, став для нього і для багатьох інших працівників та партнерів інституту однією з головних рушійних сил. Утім, перед Грабовичем постав інший, цілком типовий виклик: як перетворити дисертацію на книжку. Після консультацій зі своїм наставником Омеляном Пріцаком він вирішив, що оскільки в дисертації так ретельно розглянуто відображення України, її історії та мітів у польській та російській літературах, напрошувалося аналогічне потрактування з українського боку, співрозмірне опублікованим

творам та реальній важливості чи увазі, на які вони заслуговували. Тож була потрібна друга частина, співмірна першій: праця ще на якихось 500 сторінок. Грабович підготував детально розроблений план, однак упродовж наступних п'яти років проєкт зачах — він став завеликий. Точніше кажучи, інтерес Грабовича змістився (і вдумливе прочитання двох кульмінаційних розділів дисертації про Гоголя та Словацького вже давало це зрозуміти).

Цей новий інтерес та спрямування, уже означені в дисертації, тяжіли до символічного, до речей, які можна було розглянути за допомогою структуралістського аналізу та психоаналітичного підходу і які обіцяли низку інсайтів у будь-якій культурній рамці чи ситуації, особливо такій обтяженій, як українська. (Грабовичеві дискусії про структуралізм та психоаналіз із дружиною Оксаною, яка тоді працювала в цих галузях, виявилися, на його думку, дуже продуктивними.) Близько 1980 року, коли Грабовича підвищили до ад'юнкт-професора, йому необхідно було видати книжку (зокрема тому, що йшлося про підвищення, tenure), а розлогий том, який нібито планувався, ніяк не можна було вчасно закінчити. Власне, те, що спершу задумувалося як розділ про Тараса Шевченка, стало природною альтернативою загальному історичному оглядові завдяки центральності національного поета й символічному пласту його поезії, і не останньою чергою тому, що Грабовичева праця в цій царині вже розпочалася наприкінці 1970-х (див. його статтю «До питання глибинних структур у творчості Шевченка» у збірнику «Шевченко і критики» 1980 року, що його упорядкував Юрій Луцький). Три роки по тому з'явилася тендітна книжечка «Поет як мітотворець », яка ознаменувала, як багато хто зазначав уже тоді і згодом, новий напрямок у шевченкознавстві. Стислість і чіткість книжки зробили її доступною чи принаймні так здавалося.

Полеміка довкола «Поета як мітотворця» — часто хвалебна, однак значно частіше збентежена, підозрілива й ображена нетрадиційним та нежитійним дискурсом про Кобзаря — домінувала в діяспорному сприйнятті Шевченка протягом 1980-х років, а з часом перенеслася в Україну і поновилася ще інтенсивніше після видання українського перекладу книжки, що його здійснила Соломія Павличко (1991). Для Грабовича 1980–1990-ті роки значною мірою були пов'язані з виконанням адміністративних обов'язків. 1983 року його призначили головою факультету славістики (1983–1988 — подекуди ведмежа послуга для його наукових досліджень, яка, втім, виявилася корисною в інших сенсах), а згодом обрали директором HURI. Цю посаду він обіймав у 1989–1996 роках, тоді ж навчився «танцювати під дві мелодії» (тобто «гарвардську» і «українську»). Згодом його зв'язки з Україною напередодні проголошення незалежности лише посилилися. На посаді директора HURI Грабович використовував будь-яку можливість для налагодження тісніших зв'язків із науковими колами України, зокрема гуманітаріями, і проведення давно очікуваних реформ. Однією з таких спроб, яку він ініціював спершу разом із Омеляном Пріцаком, Рикардо Пікіо, Ярославом Ісаєвичем, Віталієм Русанівським та іншими науковцями, було заснування Міжнародної асоціяції україністів в Еркуланумі (Італія) 1989 року, першим президентом якої він був у 1990–1993 роках і результатом діяльности якої стало проведення Другого міжнародного конґресу МАУ у Львові 1993 року. Як показав час, офіційна реакція академічного істеблішменту в Україні на ініціятиву розширення та розвитку україністики в міжнародному контексті була в кращому випадку прохолодна.

Упродовж усього періоду української незалежности Грабович ставив питання про стан української науки. Певна активізація відбулася в середині 1990-х із виходом у часописі «Slavic Review» статті «Україністика: окреслюючи контекст » (1995) та інтерв'ю в паризькому журналі «Культура» (1995, № 77, 79) про україністику в Польщі та польські студії в Україні. Мов у прикладі зі шкільного підручника про Катона Старшого із його рефреном, що Рим має зробити із Картагеном, у багатьох Грабовичевих текстах звучав його рефрен про жалюгідний стан гуманітаристики в Україні, очевидний брак будь-яких перспектив реформування (що було вповні доведено протягом двох з половиною десятиліть) і, попри все це, про нагальну потребу змінити цю ситуацію. Програмною кульмінацією стала його доповідь «Совєтизація гуманітарних наук в Україні: ідеологія і культурний стиль», яку він виголосив на міжнародній конференції «Наука і влада » (15–17 травня 1996 року) у Гале (Німеччина). Матеріялів конференції не було опубліковано (їх вихід обіцяють у 2018 році), і лише частина доповіді пізніше з'явилася англійською («Совєтський і постсовєтський дискурси сучасної України: літературознавство, гуманітаристика та російсько-український інтерфейс» у збірнику «Від совєтології до постколоніялізму: Польща і Україна у постколоніяльній перспективі» 2007 року, що його упорядкував Януш Корек). Проте невдовзі по тому український переклад доповіді було надруковано у двох перших числах часопису «Критика», що його Грабович заснував у Києві 1997 року. Ретельний аналіз совєтського спадку та, зокрема, його сталіністського стрижня, тоталітарної суті та культурного стилю, невигойної, деструктивної присутности в численних українських академічних установах, передусім в Українській академії наук (президентом якої був тоді і дотепер є Борис Патон), став центральним елементом включення Грабовича в академічну ситуацію в Україні і пріоритетом часопису, що його він очолив. Як виявилося, він був єдиним із небагатьох західних україністів, які опікувалися вирішенням цієї проблеми неухильно, безперервно, не піддаючись на улещування українського совєтського/постсовєтського (фактично все ще за природою совєтського) істеблішменту. Після публікації статті про сталінський профіль Академії наук Грабовича не квапилися залучати в її працю. Ба більше, за декілька тижнів після виходу першого числа «Критики» в серпні 1997 року редакцію виселили з тимчасового офісу, який вона співвинаймала (а насправді займала лише один стіл) у щойно заснованому Інституті української археографії Академії наук, попри чималу фінансову підтримку, яку організація — тоді все ще «комісія», а не інститут — отримувала від HURI під керівництвом Грабовича на початку 1990-х.

Розірвавши зв'язки з українськими академічними колами, Грабович спрямував усі зусилля на формування альтернативного інтелектуального майданчика — часопису «Критика». Історія, численні досягнення та різні невдачі «Критики» становлять окрему тему для обговорення, однак заслуговують тут на декілька зауваг. «Критика» протрималася вже 19 років і стала комплексним проєктом: не лише інтелектуальним часописом, але й, по-перше, видавництвом, яке впродовж цих років опублікувало майже 150 видань; по-друге, науково-дослідним Інститутом Критики, який не має фізичного приміщення, проте є більш ніж реальним, здатним стати науковою платформою для серйозних міжнародних конференцій і особливо для декількох фундаментальних академічних видавничих проєктів; по-третє, порівняно нещодавно запущено веб-сайт www.krytyka.com, на якому розміщено аналітичні статті, рецензії, дискусії, блоґи, стенограми круглих столів тощо українською та англійською мовами (можливо, в найближчому майбутньому з'явиться версія німецькою), а також академічний інтернет-журнал «Часопис української політики та суспільства», авдиторія якого становить 10–12 тисяч читачів на тиждень. Усе це робиться не заради прибутку і вимагає величезних волонтерських зусиль Грабовича та відданої когорти молодших

науковців, які поділяють його погляди. Насправді первісної мети, яка передбачала перетворення «Критики» на платформу, плацдарм для майбутньої нормальної Академії наук, зосередженої довкола гуманітарних дисциплін, частково досягнуто. За доказ можуть правити вже здійснені проєкти й публікації, а також проєкти, що перебувають у роботі, як і міжнародна репутація починання. Невдачі, своєю чергою, зводяться до однієї: прірви між необхідним і досягнутим, адже від самого початку «Критика» в усіх своїх формах і попри всі здобутки та міжнародне схвалення перебувала на межі фінансового виживання. Неспроможність довести важливість починання в Україні та спонсорам за кордоном, забезпечити стабільне фінансування «Критики», співрозмірне з її завданнями, стала для Грабовича найбільшим розчаруванням.

Попри це, впродовж двох наступних десятиліть власна наукова діяльність Грабовича була, як він зазначає із притаманною йому скромністю, небезуспішною. Йому вдалося досягнути успіху в деяких напрямках, зокрема досліджуючи Тараса Шевченка. Через 25 років після завершення українського перекладу «Поета як мітотворця» Грабович постійно повертається до цієї теми. 2000 року вийшла книжка «Шевченко, якого не знаємо » — збірка із восьми статтей, написаних переважно в 1990-х роках, за винятком ранньої статті про поему «Тризна», яка вийшла 1980 року і «натиснула на гачок » реакції стривоженої «громади» на «Поета як мітотворця», оскільки в ній було згадано — у примітках, щоб бути точним, — табуйовану тему Шевченкової сексуальної ідентичности. (Книжка і стаття в якийсь спосіб переплелися в громадській думці, тим більше, що ні однієї, ні другої по-справжньому не прочитали.) Друге видання збірки з'явилося 2014 року з нагоди святкування двохсотріччя Шевченка, і його було розширено розлогішою статтею 2012 року про «Шевченкові архетипи». Для Грабовича збірка «Шевченко, якого не знаємо» у багатьох сенсах є такою ж важливою, як і його перша книжка про поета: вона не така концентрована і послідовна, натомість заторкує ширше коло питань і проблем, пов'язаних із дотичними темами символічної автобіографії Шевченка та її (переважно сучасної) рецепції.

В Україні книжку сприйняли здебільшого поверхово, і лише Ярослав Грицак вдався до обговорення Грабовичевого поняття «символічної автобіографії» декілька років по тому на презентації видань «Критики» під час щорічного Форуму видавців у Львові; втім, стенограму презентації не було опубліковано. А оскільки книжку було написано українською, вона поза цим контекстом залишилася непрочитаною.

Окремою ниткою в Грабовичевих працях проходить тема рецепції Шевченка. Вона з'являється в контексті обговорення нинішнього стану шевченкознавства та візуальної Шевченкіяни (від совєтських часів дотепер) у книжці «Шевченко, якого не знаємо» і займає трохи більше ніж третину видання. Але безпосередніше вона зринає в декількох опублікованих статтях та низці ще не опублікованих чи незавершених рукописів, створених протягом минулих 25 років. Хоча деякі з цих положень було озвучено у Москві на спільному американсько-совєтському симпозіюмі (1990), центральним текстом для Грабовича є його стаття про Шевченкову рецепцію Миколи Костомарова, яка з'явилася в томі HUS за 1993 рік (опублікованому у 1996 році), а рік по тому вийшла й українською. Майже від початку Грабович планував перетворити цю працю на ширше дослідження рецепції Шевченка. Із цією метою він написав як майбутні розділи та опублікував як статті аналітичні нариси Шевченкової рецепції Дмитра Донцова та Євгена Маланюка. Вагоміші розділи про Пантелеймона Куліша, Михайла Драгоманова та Івана Франка досі в роботі; другий і третій із них уже було запрезентовано як доповіді.

Нещодавнім результатом цього проєкту є двотомове видання «Тарас Шевченко в критиці», перший том якого про рецепцію сучасників (1839–1861), що побачив світ 2013 року, є частиною окремого, хоча й дотичного проєкту з нещодавньої наукової діяльности Грабовича: ідеться про його роботу над проєктом Наукового товариства ім. Шевченка у США (НТШ-А) з нагоди вшанування двохсотлітнього ювілею Шевченка. Щоб осягнути його нюан си, а також зрозуміти дещо про Грабовича, слід здійснити короткий екскурс у його взаємини із цією організацією.

Вони тривають ось уже майже сорок років. 1978 року тодішній голова (президент) НТШ-А, Ярослав Падох, запросив Грабовича приєднатися до Товариства й очолити Комісію шевченкознавства. Грабович подав свою кандидатуру, і його прийняли на початку 1979 року. Трохи згодом Падох попросив його очолити об'єднану Комісію шевченкознавства, до якої входили НТШ-А, Українська вільна академія наук (УВАН, до цього часу Грабович був її дійсним членом) та HURI. Її основним завданням мало стати приготування щорічних Шевченкознавчих конференцій за участи трьох установ. У 1981–1983 роках Грабович зорганізував три такі конференції. Утім, 1983 року «гнів» громади за нібито «паплюження» образу Кобзаря досягнув точки кипіння (його старанно підживлювали декілька діяспорних бандерівських газет), і після нападу на Грабовича з боку Наукового товариства ім. Т. Шевченка в Канаді він попросив Падоха зайняти тверду позицію: зрештою, «братнє» Наукове товариство ім. Т. Шевченка ганьбило не просто члена товариства (називаючи його деґенеративним, антиукраїнським, аґентом комуністів тощо), а науковця, якого НТШ-А спеціяльно уповноважило досліджувати творчість Шевченка, тож якась реакція (так думав Грабович) напрошувалася сама собою. Утім, це не мало жодних наслідків, і Грабович урешті склав повноваження голови Комісії, яка продовжила роботу під іншим керівництвом.

Протягом наступних двадцяти років або близько того Грабовичеві взаємини з НТШ-А були дещо прохолодні, хоча й не припинялися: він брав участь у дев'ятій щорічній Шевченкознавчій конференції (1989), де вперше виступали промовці із совєтської України (Іван Дзюба, Ігор Римарук та Микола Жулинський). Він також виголосив вступну промову і перший зачитав доповідь на одинадцятій конференції (1991). Грабович працював іще над багатьма проєктами у Києві й Гарварді. Утім, на початку та в середині 2000-х років, відгукуючись на його дослідження творчости Шевченка, Грабовича почали реґулярно запрошувати на щорічні Шевченкознавчі конференції, і здавалося, що Грабовичеві присутність і внесок викликали цілком позитивну реакцію. Колишню істерію, вочевидь, було забуто (обливання брудом? яке обливання брудом?), відтак Грабович став центральним суб'єктом дослідження Шевченкової творчости в Товаристві. 2009 року Грабовичу запропонували посади віце-президента й ученого секретаря, на що він погодився і на які його й було обрано. Через декілька місяців після призначення він запропонував комплексний план, що передбачав низку публікацій, конференцій, презентацій книжок, концерт та інші заходи, які мали на меті вшанувати двохсотлітній ювілей Шевченка 2014 року і познайомити широку авдиторію з патроном Товариства. Розмах Шевченкового ювілейного проєкту, що його ініціював Грабович, а потім, протягом наступних років, його успішне втілення спричинилося до того, що 2012 року Грабовича було обрано президентом НТШ-А й переобрано у 2015 році з новою динамічнішою програмою.

Звісно, невдовзі Грабович та його близькі колеґи з товариства зрозуміли, що перед НТШ стояло завдання не лише

відсвяткувати двохсотріччя Шевченка чи повернути до життя шевченкознавство в Товаристві, яке носить його ім'я, але й значно масштабніший та складніший виклик: відродити й осучаснити науковий орган зі значним потенціялом та видатними традиціями, але й із багатьма гострими проблемами. Це вимагало не лише індивідуального, але й колективного бачення та волі.

Двохсотріччя поета стало потужною спонукою до наукових занять Грабовича. Найважливішими проєктами були вже згаданий двотомник «Тарас Шевченко в критиці» (других том щойно появився друком): Грабович здійснив його загальну редакцію та написав до кожного тому об'ємний вступ; монографія «Шевченкові "Гайдамаки": Поема і критика» (2013) — частина тритомника, до якого також увійшли факсимільне видання першодруку поеми 1842 року та монографія Олеся Федорука «Перше видання Шевченкових "Гайдамаків": Історія книжки»; робота куратором виставки й двомовного каталогу (українською та англійською) Українського музею у Нью-Йорку «Тарас Шевченко: поет, художник, ікона (1814–1861)», до якого він також написав розлогий вступ. 2017 року має вийти друком англомовна праця «Тарас Шевченко: портрет у чотири сеанси», яку має опублікувати HURI й розповсюдити «Harvard University Press».

Іще одним із головних складників наукової діяльности Грабовича, також оповитим парадоксами й хибними потрактуваннями, є історія літератури, а саме історія української літератури та дотичні до неї проблеми компаративістики, загальні питання й теоретичні засади. Як засвідчують ранні статті Грабовича, в основі його підходу лежить літературно-історичний фокус чи то для історіографічного (див. нарис «Сергій Єфремов як історик українського письменства» 1976 року, а особливо розлогу рецензію «До історії української літератури» 1977 року, що полемізує з канонічною історією Дмитра Чижевського), чи то для компаративістського фрейму (тобто для польсько-українських, російсько-українських та єврейсько-українських літературних взаємин), чи для будь-якого специфічного українського літературного явища: Нью-Йоркської групи поетів 1950–1960-х років, ДіПі, Мистецького українського руху («МУР») періоду пізніх 1940-х чи пізнішої української діяспорної літератури, або ж у рамках українського модернізму. Усі ці дослідження ґрунтуються на історичній чутливості та принципах історіографії. Підтвердженням є два видання збірок статтей Грабовича «До історії української літератури» 1997-го та 2003 років.

Через те що Грабович, услід за Гансом-Робертом Яусом, ставив під сумнів можливість і корисність імовірно «всеосяжного», «повного» та передовсім «авторитетного» історичного наративу (див. вступ у збірнику «До історії української літератури» та численні подальші зауваги, інтерв'ю та дискусії), сформувалася думка, особливо серед запеклих поборників традицій, що Грабович категорично проти історії літератури та її написання. Усе це загострювало Грабовичеві зауваження щодо вкрай проблематичної та вочевидь неефективної практики викладання української літератури під виглядом історії літератури у школах, замість, скажімо, обговорення окремих текстів і способів їх прочитання. Його підсумкова рекомендація не викладати літературу в школі, а залишити її для університетів (зрештою, Шопенгавера не вивчають у третьому класі) очікувано викликала ще більше обурення.

Грабович не шкодує про свої коментарі щодо вилучення історії літератури зі шкільної програми; втім, він шкодує, що не опублікував своєї розлогої статті про теорію горизонту сподівань Яуса та її застосовність до української літератури в її історичному двобої за виживання з російською літературою окремим виданням та англійською мовою. Натомість він вмістив її у книжці «До історії української літератури» — і фактично поховав там. Як можна було передбачити, вплив статті на цільову авдиторію в Україні був нульовий.

Тепер, за іронією долі, Грабович координує колективні міжнародні зусилля для написання нової історії української літератури (роботу над нею підтримує консорціюм німецьких, австрійських та швайцарських фундацій і координує Університет Сент-Ґалена із залученням европейських, північноамериканських та українських науковців). Ця історія, розрахована не на початківців, а на просунутих студентів-філологів та літературознавців, мусить приділяти значну увагу проблемам компаративістики та історіографії, які чудово ілюструє українська література. Попередня дата виходу друком — початок 2018 року.

Грабовича тішить, що бібліографія його праць не включає (як у випадку першого збірника на пошану Омеляна Пріцака) списку неопублікованих рукописів, — це гнітило б його. Але він волів би згадати деякі з них: збірку есеїв «Наука, антинаука та містифікації», яка мала вийти 2010 року, але відійшла на задній план через двохсотріччя Шевченка; уже згадану книжку про рецепцію Шевченка; книжку про Тичину (вона давно планувалася і до неї є безліч напрацювань, однак усе ще не набула чіткої форми); і, не останньою чергою, його докторську дисертацію (класична повчальна історія).

Іще залишається 35-томне повне зібрання творів Пантелеймона Куліша, чотири томи якого вже вийшло, ще три чи чотири з'являться незабаром; термін завершення проєкту поки що невідомий.

У вільний час Грабович найщасливіший, коли перекладає з української на англійську; він зробив чимало перекладів Шевченка, Бажана і Стуса.

Він також погодився відповісти на три традиційних запитання: Його улюблений колір? Грабович не впевнений, однак, можливо, традиційний синій колір Єйльського університету. (Його колись бентежило, що барву синього кольору в українському прапорі так і не встановлено — кожен варіянт трохи інакший, але це навіть кумедно. Зате в президентському варіянті він майже чорний — так, мабуть, більш авторитетно.)

Улюблений мітологічний герой: Сизиф (приклад для наслідування).

Улюблена цитата: «Хіба самому написать…» (також зі своїми сизифовими обертонами).

Переклад з англійської Людмили Дяченко

За матеріялами журналу *Критика, ч. 1-2 (219-220), 2016.*

КРИТИКА
міжнародний огляд книжок та ідей

НОВІ ПУБЛІКАЦІЇ, ДОПОВІДІ ТА ІНША ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЧЛЕНІВ НТШ-А

Марко Андрейчик

Translations:

Yuri Andrukhovych. "Carpathologia Cosmophilica," Trafika No. 7, 2016.

Віра Андрушків

Доповіді, виступи:

«Незалежність та злука земель 1918 -1919 р.//Український осередок ім. св. Андрея. Норт Порт, Флорида. 24 січня 2016.

«Тарас Шевченко всюдисущий на Майдані». Концерт Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка у Clawson Performing Arts Center, Clawson, MI. 13 березня 2016.

«Ліна Костенко: життя і творчість». 115 відділ СУА. 2016.

Конференції:

U.S.- Ukraine Foundation Ukraine's Battle for Freedom Continues. Capitol Hill. March 30, 2016.

Громадська праця:

Голова Окружної Ради Союзу Українок. Співголова Українсько-американського громадського комітету.

Допомога у перекладі при медичних обстеженнях для пораненого воїна АТО Андрія Усича.

Рената Голод

Публікації:

Court and Cosmos: The Great Age of the Seljuqs, Metropolitan Museum of Art: в каталозі 12 описів у розділах: "Courtly Circle", "Science, Medicine and Technology", "Ceramics", "Astrology, Magic and the World of Beasts", "Religion and Literary Life". April 2016.

Renata Holod and Tarek Kahlauoi, "Jerba in the 3rd/9th century CE: Under Aghlabi Control?" *The Aghlabids & their Neighbors: Art & Material Culture in Ninth-Century North Africa*, Glaire D. Anderson, Corisande Fenwick, Sihem Lamine and Mariam Rosser-Owen, eds. (Leiden: Brill, Arts and Archaeology of the Islamic World Series), (21 pp. in press).

Лекції, доповіді, конференції:

"Seeing and Being Seen in Isfahan", *Isfahan, Archetypal City*, Center for Middle Eastern Architecture and Culture, University of Oklahoma, 29-30 березня 2016.

"Lighting the Great Mosque of Cordoba: Interiors, Vision, and Memory", The Crossroads Lecture, University of North Carolina, 18 квітня 2016.

"What's in a Name? Signature or keeping count?" Symposium: *Court and Cosmos: The Great Age of the Seljuqs*, Metropolitan Museum of Art, 10 - 12 червня 2016.

Музейна праця:

University of Pennsylvania Museum of Archaeology and Anthropology, новий дизайн ґалерій Середнього Сходу; сектори: "'Rough Guide' to the city: Rayy, Iran", "Life on an Estate", "Trade Goods: Safavid Textiles", "Clothing the Body: Rank, Gender, and Age" і " Books: A Designed Experience."

Адміністративні посади:

Голова управи, Українського Музею, НЙ.

Advisory Board, *Muqarnas*, Annual in Islamic Art and Visual Culture.

Comité scientifique, Fondation Max Van Berchem, Genève.

Institutional Representative, American Research Institute in Turkey (ARIT).

Член редколегії: Археологія.

Advisory Board, *International Journal of Islamic Architecture*.

Conseil scientifique, *Arts Asiatiques*.

Editorial Board, Center for the Study of Material and Visual Cultures of Religion, Yale University.

Григорій Грабович

Публікації:

"Ivan Franko and the Literary Depiction of Jews. Parsing the Contexts," in Ivan Franko und die jüdische Frage in Galizien. Interkulturelle Begegnungen und Dynamiken im Schaffen des ukrainischen Schriftstellers, Alois Woldan/Olaf Terpitz (Hg.), Vienna University Press, 2016, pp. 59-91.

"Іван Франко і образ євреїв у літературі: розгляд контекстів," в На перехресних стежках. Іван Франко та єврейське питання у Галичині, упорядкували Алоїз Вольдан і Олаф Терпіц, Київ, Критика, 2016, с. 79-122.

Тарас Шевченко в критиці, Том II, Посмертна критика, за загальної редакції Григорія Грабовича, Київ, Критика, 2016, 806 с.; Вступ: «Посмертна рецепція Шевченка: перший етап», с. xvii-l.

Виступи:

Олег Ольжич і канон української літератури. 12 грудня 2015, НТШ-А.

Зустріч з Григорієм Грабовичем в Національному музеї Тараса Шевченка// Київ, Січень, 2016; див. Критика,

http://krytyka.com/ua/solutions/podcasts/video/zustrich-iz-hryhoriiem-hrabovychem-v-natsionalnomu-muzeyi-tarasa-shevchenka

http://krytyka.com/ua/solutions/podcasts/video/hryhoriy-hrabovych-pro-aspekt-shevchenkovoho-zhyttya-pislya-smerti

Інтерв'ю:

«Ми є свідками боротьби з рецидивами совєччини»//Українська правда. Січень, 2016.

«Україні необхідна люстрація гуманітарної сфери»//Вгору, Червень, 2016.

«Шевченко – світла постать в історії України, як Вашингтон у США, Наполеон у Франції»// Радіо «Свобода», Січень 2016.

Галина Гринь

Публікації:

"Iohansen s Journeys: Ukraine s First Formalist Novel," in Жнива: Essays presented in Honor of George G. Grabowicz on His Seventieth Birthday, ed. Roman Koropeckyj et al. (Harvard Ukrainian Research Institute, 2014), 377–393.

Доповіді, конференції:

Discussant on panel "Configurations of Ukrainian Literary Discourse in Imperial Contexts,"Convention of the Association of Slavic, East European, and Eurasian Studies, Philadelphia, November 21, 2015.

Юрій Добчанський

Конференція та проєкти в Бібліотеці Конґресу США:

Зорганізував четверту конференцію Північно-американського консорціуму української спадщини (Ukrainian Heritage Consorti um of North America), що відбулася у Вашінґтоні 18-20 вересня 2015 р. Під час наукової сесії в Бібліотеці Конґресу представив

учасникам збірку матеріялів, пов'язаних з подіями Євромайдану.

Детально описав дві нові збірки матеріялів, які документують вибори Президента України 2014 року та вибори до Верховної Ради України 2014 року.

Опрацював та закаталогізував нові предметні рубрики та клясифікації для видань про Революцію Гідності, Кримські події, війну на Сході України, Пам'ятник жертвам Голодомору, і т.п., наприклад: Ukraine—History—Euromaidan Protests, 2013-2014, Crimea (Ukraine)—History—2014- ,Ukraine Conflict, 2014- , Holodomor Memorial (Washington, D.C.), War poetry, Ukrainian.

Придбав понад сорок найновіших наукових видань Українського католицького університету в Львові для Бібліотеки Конгресу шляхом книгообміну.

Микола Дупляк

Публікації в пресі:

"У світлу пам'ять Дмитра Трояновського". Національна Трибуна, Нью-Йорк, ч. 2 (1639), 10 січня 2016 р.

"Згадаймо педагога та громадського діяча Богдана Назаровича"// Наше Слово, Варшава, №16 (3062), 17 квітня 2016.

Остап Кінь

Статті:

Щербина, Никифор. Поет нездоланного духу (Пам'яті В.Є. Свідзінського) / Підгот. тексту, коментар Остапа Коня. Спадщина: Літературне джерелознавство, текстологія. – К., 2015. – Т. Х. – С. 440-461. [Published in 2016.]

Кінь, Остап. Володимир Свідзінський у спогадах Никифора Щербини: кілька тез про віднайдений рукопис 1947 року. Спадщина: Літературне джерелознавство, текстологія. – К., 2015. – Т. Х. – С. 437-439. [Published in 2016.]

Переклади (з англійської, білоруської, польської на українську та з англійської на українську):

Iryna Tsilyk, Three Poems, in: *Letters from Ukraine*, ed. Hryhory Semenchuk, Wroclaw, 2016 (co-translation).

Halyna Petrosanyak, Three Poems, in: *Letters from Ukraine*, ed. Hryhory Semenchuk, Wroclaw, 2016 (co-translation).

Олександр Мотиль, «Чи був Енді Воргол українцем?», *Historians.in.ua*, 12 квітня, 2016.

Oleh Kotsarev, "Four poems", *Ohio Edit*, March 16, 2016.

Йоханан Петровський-Штерн, «Слово ожиле і перевтілене», [в:] Василь Махно, Єрусалимські вірші, Київ: Критика, 2016.

Тадеуш Домбровський, «Люди обмінюються словами», ЛітЦентр, 21 січня 2016.

Альгерд Бахаревіч, «Одяг з Європи», *Historians.in.ua*, 19 січня 2016.

Vasyl Lozynsky, "Five poems", *Trafika Europe*, Winter 2015-Winter 2016 (co-translation).

Роман Куц

Книги:

Electrical Engineering in Context: Smart Devices, Robots & Communications. Cengage Learning, 2015. - 505 p.

Публікації:

Roman Kuc and Victor Kuc. "Modeling human echolocation of near-range targets with an audible sonar". Journal of the Acoustical Society of America, Vol. 139, No 2, 2016, pp.581-587.

Олексій С. Ладохін

Публікації:

Goushcha A., Goloverda G.Z., Kotsyuba O., Perepichka D.F., Seumenicht O., Ladokhin A.S. (corresponding author). Crimea report leaves readers in the cold. Science. 2016 May 13; 352 (6287): 780-1. doi: 10.1126/science. aaf 9663.

A. S. Ladokhin, "Out in the cold' and Kremlin's weaponization of culture" (2016); http://science.sciencemag.org/content/352/6282/140.e-letters.

Keller S., Bondar A.N., Broecker J., Ladokhin A.S., Sinner E.K. Journal of Membrane Biology: Biophysics. J Membr Biol. 2016 Apr;249(1-2):5. doi: 10.1007/s00232-016-9899-9.

Василь Махно

Книги:

Українською/англійською

Єрусалимські вірші/Jerusalem Poems. Критика, Київ 2016.96 с.

Польською:

Express "Venezia". Tł. Bohdan Zadura. Instytut Mikołowski. Mikołów. 2016.- 302 s.

Публікації в антологіях, журналах:

3 вірші//Листи з України. Антологія української поезії. Львів-Вроцлав, 2016.

Бачити вухом – слухати оком//ШО. №3-5, 2016.

Переклад монгольською мовою:

Dacia 1300//GUNU Magazine #21/2016.

Інтерв'ю:

«Нью-Йорк – Чортків: поєднання непоєднуваних міст»// Громадське телебачення, січень 2016.

«Літературні міграції. Історія Василя Махна»//Форум видавців, січень 2016.

«Українська мова починає зникати»//Cultprostir, березень 2016.

«Писання – очищення мови від зайвих слів»//Talabout, березень 2016.

«Z daleka widać więcej. Rozmowa z Wasylem Machno»//Dziennik Wschodni, квітень 2016.

«Nie wyjechałem z języka»//Tygodnik Sanocki, квітень 2016.

Фестивалі, виступи, презентації:

Festival Internacional de Poesía de Granada, Nicaragua. 18-22 лютого 2016.

Авторський вечір в Українському Інституті Америки. Нью-Йорк. 28 лютого 2016.

Презентаційний тур в Польщі (Люблин. Вроцлав, Ліґниця, Краків, Сянік).

Презентація фільму про Нью-Йоркську Групу «Акваріум в морі»//Вроцлав – культурна столиця Европи 2016. Вроцлав. 23 квітня 2016.

Інша діяльність:

Член редколеґії журналу «Дивослово» (Київ).

Наталія Мерфі

Доповіді, конференції:

"Orthodoxy in the Bible Belt "//Ministry of Education and Science of Ukraine Mykolaiv National University, V.O. Sukhomlynsky Education and Research Institute of History, Political Science and Law. Mykolayiv, Ukraine. April, 2016.

Мирослава М. Мудрак

Публікації*:*

"Kazimir Malevich and the Liturgical Tradition of Eastern Christianity," in Rolan Betancourt and Maria Taroutina, eds. *Byzantium/Modernism: The Byzantine as Method in Modernity*. Leiden/Boston: Brill, 2015, pp. 37-72.

"On the Art of Propaganda Posters in Post-revolutionary Ukraine: A Review Article." *The Poster* (Loughborough University, Great Britain). Volume 3 Numbers 1 & 2 (2015): pp. 41-50.

Рецензія на книжку:

Blakesley, Rosalind P., and Margaret Samu, eds. From Realism to the Silver Age: New Studies in Russian Artistic Culture. DeKalb: Northern Illinois University Press, 2014. xiv + 226 pp. *The Russian Review*, Vol. 75, No. 1 (January 2016), 142-144.

Конференції, виступи:

Організатор-модератор симпозіуму: "Experiment, Expression and the International Scene." Нью-Йорк, Український Музей. April 26, 2015.

"Minsk, Maidan and MH17: Shadows of Forgotten Events in Ukraine." Lakeland Community College. Center for International Education. November 12, 2015.

"Averting a Crisis in Cubism: The Theoretical Writings of Alexis Gritchenko."

Symposium presented by the Historians of German and Central European Art and Architecture (HGCEA) and the Leonard A. Lauder Research Center for Modern Art, The Metropolitan Museum of Art, New York. Annual Meeting of the College Art Association.

Академічний керівник докторської дисертації з історії мистецтва:

Robert D. Calhoun, Ph.D. "Dynamism, Creativeness, and Evolutionary Progress in the work of Alexander Archipenko" (2016). The Ohio State University.

Інша професійна діяльність:

Член редколеґії «Студії мистецтвознавчі» (Київ).

Нагороди:

The Alfred H. Barr, Jr. Award for Smaller Museums, Libraries and Collections за каталог «Інсценізація українського авангарду 1910-1920 років» (Нью-Йорк, Український Музей) від асоціяції College Art Association за 2016 рік.

Орест Попович

Переклади книг:

Василь Махно. *Єрусалимські вірші/Jerusalem Poems*, Критика, Київ, 2016. - 96 с.

Vasyl Makhno. *The House in Baiting Hollow,* The Old Lion Publishing House, Lviv, 2015. – 10 pp.

Вірші в журналах:

Vasyl Makhno. *The Dog,* Poetry International, 20/21, 2015, p. 259.

Vasyl Makhno. *Jerusalem and The Second Psalm,* Consequence, Vol. 7, Spring 2015, pp. 82-85.

Анна Процик

Доповіді і презентації:

"Від Кирило-Методіївського Братства до 'Самостійної України' Миколи Міхновського". 36-та Шевченківська наукова конференція, НТШ-А. 5 березня 2016.

"Історичне тло до періоду перебігу подій, що відображені у спогадах Проф. Пилипа Гайди," Презентація книги "Пройдений шлях: Спогади 1892-1952", НТШ-А. 16 квітня 2016.

Марія Ревакович

Публікації:

"Elite Trends in the Literary Scholarship of Post-Independence Ukraine." *Miscellanea Posttotalitariana Wratislaviensa. Elity* 3 (2015): 123-33. [Published in 2016.]

Доповіді, презентації, конференції:

Book Presentation: *Literature, Exile, Alterity: The New York Group of Ukrainian Poets* (Boston, 2014), Dept. of Slavic Languages and Literatures, University of Toronto, 15 Jan. 2016.

"The Bilingual Oeuvre of Patricia Nell Warren: Genre Matters" as part of a seminar on "Placing Bilingualism: Bilingualism in Comparative Comparative Perspective". Annual Meeting of the American Comparative Literature Association, Harvard University, March 17-20, 2016.

Юрій Тарнавський

Публікації:

Книжки:

Claim to Oblivion/selected essays and interviews, JEF Books, DeKalb, IL, 2016.

Збірні видання:

"red dove," [поезія] Maintenant10, 2016.

"two dances,[поезія] The Kitchen Poet, undergroundbooks.org, March 21, 2016.

"the desserts of love," [поезія] Utsanga (www.utsanga.it), March, 2016.

"adoration of an ideal woman i-iv," [поезія] Black Scat Review No. 14, 2016.

«Як сказати українською 'SELFIE'?» Розмова з Катериною Кіндрась, Nova` газета, ч. 8 (365), лютий, 2016.

"we all pass," [поезія] Unlikely Stories Episode IV, January 2016.

Виступи:

"red dove," Maintenant 10 Launch, Le Poisson Rouge, Нью-Йорк, 7.06.2016.

Уривки із Claim to Oblivion, Fresh Wind Reading, Український Інститут Америки, Нью-Йорк, 7.04.2016.

Богдан Футей

Доповіді:

Конституційна реформа в Україні після Революції гідності. Українсько-Американський Клюб. Норт Порт, Флорида. 28 січня 2016.

Інтерв'ю:

«Судова реформа в Україні: порівняльний аналіз. Радіо «Свобода» і 24 канал//24 травня 2016.

«Судовій реформі в Україні дав оцінку федеральний суддя»//Голос Америки. 6 червня 2016.

Конституційна реформа правосуддя// Голос Америки. 6 червня 2016.

Конференція:

«Як оцінити зміни до Конституції щодо правосуддя»// Реформи Україна за 2016. 16 червня 2016.

Василь Харик

Публікації:

V. M. Harik, Mechanics of Carbon Nanotubes and Nanomaterials, Chapter, in Nanomaterials Handbook (edited by Yu. Gogotsi), CRC Press, 2016.

Громадська діяльність:

Проведення "Балю Інженерів" Товариства Українських Інженерів Америки (ТУІА), Філядельфія, 13 лютого 2016.

Шановні члени Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці просимо надсилати інформацію про Вашу професійну та наукову діяльність на електронну адресу Товариства: info@shevchenko.org

Стипендіяти НТШ-А 2015-2016
Ґранти на наукові проєкти:

З Фонду Дмитра БОБЕЛЯКА

Ірина Скубій, к.ф.н., асистент катедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка.
"Торгівля в Харкові в роки НЕПу: економіка та повсякденність".

З Фонду Михайла ГРУШЕВСЬКОГО

Тимур Горбач, к.і.н., науковий співробітник, Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

"Міждержавні договори галицько-волинських князів: Андрія Юрійовича (†1323), Юрія-Болеслава Тройденовича (бл.1310–1340), а також старости Руської землі Дмитра Дедька (†1323) з державою Німецького ордену в Пруссії".

З Фонду Василя і Софії ДМИТРЕНКІВ

Тетяна Гошко, к.і.н, доцент катедри класичних, візантійських і середньовічних студій, Український Католицький Університет (Львів).

"Дослідження та підготовка до публікації матеріалів архіву Лева Окіншевича".

З Фонду Ксені КАЛМУК

Наталія Локатир, аспірант, Інститут історії, політології та міжнародних відносин, Прикарпатський Національний Університет імені Василя Стефаника.
"Соціо-політична і наукова діальність Миколи Шлемкевича (1894-1966)".

Марія Ревакович, Ph.D., Торонтонський Університет/ Український Музей (Нью-Йорк).

"Пошук ідентичности України: два десятиліття культурної гібридности в літературній уяві 1991-2011".

З Фонду Івана ЛЕСЬКА

Михайло Павленко, аспірант катедри історії Запорізького національного університету, Провідний археограф науково-видавничого та інформаційного відділу Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України.
"Проведення збору інтерв'ю очевидців російсько-української війни 2014 – 2015 рр.".

Денис Цепков, аспірант катедри історії України Харківського національного педагогічного університету.
"Формування та діяльність місцевих органів управління освітою у Харківській губернії у 1917-1921 роках".

З Фонду Ірини і Євгена МЕЛЬНИКІВ

Ігор Сердюк, докторант, науковий співробітник катедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

"Наймит, учень та сирота: дитина поза власною родиною в суспільстві Гетьманщини XVII – XVIII ст."

З Фонду Миколи ШПЕТКА

Олександр Тригуб, к.і.н., завідувач катедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

"Українська автокефальна православна церква на Півдні України (20-30-ті роки XX ст.)".

Ґранти для участи у конференціях:

Наталія Левчук, доктор наук, головний науковий співробітник Інституту демографії та спеціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. Доповідь: *"Regional variations of 1932-33 Famine losses: a comparative analysis of Ukraine and Russia", Association for the Study of Nationalities Annual Convention, Columbia University (New York), April 14-16, 2016.*

Назар Козак, к.мист. н., співробітник катедри мистецтвознавства Інституту Етнології (Львів) НАНУ. Доповідь: *"How can art fight back? Refugee artists and the Ukrainian crisis",* Annual Conference of College Art Association, Washington, DC, February 5, 2016.

Богдан Дем'яненко, аспірант Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Доповідь: *"Визначення авторства в анонімних українських хорових творах 17-го – 18-го століть із застосуванням статистичного аналізу музичної мови",* Третя міжнародна студентська конференція "The Sound Ambiguity" у Музичній академії Кароля Ліпінського у Вроцлаві, 21-22 квітня 2016.

Річні Збори членів НТШ-А

Наталія Гончаренко, Григорій Грабович, Галина Гринь, Христина Карпевич

Програма Річних Звітних Зборів НТШ-А

1. Відкриття
2. Вшанування померлих членів
3. Звіти членів Управи:
   а) Президент НТШ-А:
   підсумки діяльности за останній рік;
   б) Віце-Президенти;
   в) Голови Комісій;
   г) Директори Наукових Секцій;
   ґ) Центр Демографічних Досліджень;
   д) Бібліотека-архіви;
   е) Господарські справи.
4. Усні доповнення до письмових звітів
5. Питання і дискусії
6. Закриття

14 травня 2016 року відбулися Річні збори НТШ-А. Управа Товариства, яку обрано у 2015 році, проінформувала членів Товариства про підсумки праці протягом року. Присутні вшанували хвилиною мовчання членів Товариства, котрі за цей період відійшли у вічність.

У своєму слові Президент Григорій Грабович, зосередившись на науковій праці НТШ-А і викликах української гуманітарної науки, зазначив: *«Усі розуміємо, що Україна, яка є в центрі нашої уваги, тепер переживає особливе випробування для свого існування як нації і держави. У свою чергу, в обставинах гібридної війни і суспільної напруги українська гуманітарна наука переживає не менші випробування. Загальновідомо, що в українській Академії Наук відбуваються різкі і далекосяжні переміни, суворе скорочення коштів; водночас, вперше від часів незалежности помітно рух щодо реформування як адміністрації Академії Наук, так і широкого спектру гуманітарних дисциплін. У цих обставинах ми не можемо бути незаангажованими, байдужими. Як ніколи раніше, перед нами відкривається можливість саме в науковому ключі, своїми проєктами і підходами, якістю своєї праці, суттєво впливати на розвиток нашої спільної справи»*. Продовжуючи тему діяльности НТШ-А,

Галина Гринь

Анна Процик

Президент виокремив кілька важливих завдань, котрі необхідно вирішити найближчим часом. У першу чергу, згідно Резолюцій Загальних Зборів 2015 року, це зосередження і поширення наукових досліджень та видань, присвячених Тарасові Шевченкові, Пантелеймонові Кулішеві та мемуарній серії, котру Товариство має намір започаткувати цього року «Спогадами» Миколи Величківського. Важливим моментом, який пожвавить присутність Товариства у віртуальному просторі – створення нового веб-сайту, працю над узгодженням проєкту практично завершено. Оновлення потребувала й бібліотека НТШ-А, оскільки протягом тривалого часу не зовсім чітко було визначено її функцію та перспективи відносно вимог сучасного бібліотекарства (поновлення каталогу, оцифровування "Записок НТШ", рідкісних книг тощо). Президент зупинився на діяльності наукових Секцій, які, передовсім, формують обличчя Товариства. Г. Грабович уважає, що пожвавлення діяльності Секцій – одне із пріоритетних завдань Дирекцій Секцій. Товариство провело збір коштів ($23,000) для українського студентства, яке опинилося у важкій матеріяльній скруті у зв'язку із АТО та окупацією частини Донецької, Луганської областей і Республіки Крим. Президент також зупинився на питаннях співпраці з УВАН, програми тижневих заходів, різноманітних господарських питаннях.

У Звіті Віце-Президента і скарбника Наталії Гончаренко було подано фінансовий стан Товариства за 2015-2016 фінансовий рік. Детально проаналізувавши усі статті видатків та приходів,

Мирон Стахів

Євген Сорока

Василь Махно

Роман Куц

Скрабник показала збалансований підхід до ведення фінансів Товариства.

З усними звітами виступили Голови Комісій: Василь Махно (Видавнича), Мирон Стахів (Стипендійна), Євген Сорока (Комп'ютерна), Олександер Лужницький (Осередків), Василь Лопух (Членства); від Секцій - Анна Процик (Секція Історичних, Суспільних і Правничих наук), від ЕУД - Орест Попович, від Адміністрації - В. Лопух

В. Махно проінформував учасників зборів про призначені видавничі ґранти, відзначивши, що Видавнича Комісія головно зосереджується на підтримці наукових монографій українською та англійською мовами. Також разом із Архівом було запроваджено мемуарну серію з архівних Фондів Товариства. Голова Стипендійної Комісії М. Стахів озвучив річну діяльність Комісії, додавши, що подань від аплікантів завжди більше, аніж бюджет, яким диспонує Комісія. Праця осередків та їх співпраця з централею в Нью-Йорку, на думку Олександра Лужницького, мусить пожвавитися. Протягом року було прийнято 16 нових членів НТШ, про що повідомив голова Комісії Членства Василь Лопух, який також зауважив, що у Секціях мляво проводиться підвищення до ступеня Дійсних чи членів-кореспондентів тих, хто заслуговує такого відзначення. Євген Сорока, голова Комп'ютерної Комісії, представив висліди праці Комісії щодо підготовки нового веб-сайту Товариства. Він відзначив плідну співпрацю членів Комісії і висловив упевненість, що найближчим часом буде підписано контракт з фірмою-виконавцем.

Тарас Гунчак, Зенон Василів, Олександер Лужницький, Лев Чабан, Анна Процик

Орест Попович і Олександер Лужницький

На Зборах виступила Директор Секції Історичних, Суспільних і Правничих наук, Віце-Президент та делеґат до Світової Ради НТШ Анна Процик. Під час виступу вона наголосила на важливості Секцій як наукових клітин Товариства, проінформувала про діяльність своєї Секції, проголосивши, що її Секція приступає до підготовки наукової конференції до 100-річчя української революції 1917 року. А. Процик торкнулася питання співпраці НТШ-А зі Світовою Радою НТШ, а також наукових взаємозв'язків з НТШ в Україні. Головний редактор *Енциклопедії Української Діяспори* (ЕУД) Орест Попович поінформував, що праця над *Третім томом* продовжується, на сьогодні підготовлено і відредаґовано гасла на літери «У» і «Ф», зроблено попередній макет. Під сьогоднішню пору залишилися для редаґування гасла від літери «Х» до «Я».

Після Доповіді Президента, членів Президії та членів Управи відбулася дискусія, котра показала велике зацікавлення членів Товариства усіма сферами діяльности НТШ-А. Погоджуючись з окресленим станом справ щодо викликів у сучасній українській гуманітаристиці та місією НТШ-А, як репрезентанта української науки на американському континенті, свої міркування і погляди висловили Тарас Гунчак, Володимир Петришин, Анна Процик, Григорій Грабович, Галина Гриць, Євген Сорока, Сергій Панько, Лев Чабан.

Збори ствердили, що діяльність НТШ-А протягом року була наповнена різними формами: участю у конференціях, видавничими проєктами, збором коштів для підтримки українських студентів, тижневими програмами, усім, що становить завдання нашої інституції.

Під час обговорення звітів та дискусії

Виступає Володимир Петришин

Микола Галів, Леонід Рудницький, Леонід Грабовський

ДОПОВІДІ, ВИГОЛОШЕНІ В НТШ-А

від лютого до травня 2016 року

Координує Василь Махно

Микола Рябчук

Юрій Шевчук

Микола Рябчук

«Ватники» проти «Укропів»: етнічне іншування та стереотипізація під час російсько-української війни

6 лютого 2016

Юрій Шевчук

Українська ідентичність й мова після Майдану

13 лютого 2016

Христина Лев і Наталка Філевич (Скайп)

Христина Лев

Презентація книги
«100 церков Нагірних. Частина друга. Церкви Євгена Нагірного». *(Львів, 2015).*
Автори та упорядники:
Христина Лев, Василь Слободян, Наталка Філевич

20 лютого 2016

Андрій Григоренко

Презентація спогадів про генерала
Петра Григоренка (1907-1987)

«Людина, яка не могла мовчати»
(Харків, 2015)

До видання увійшли спогади
Андрєя Сахарова, Леоніда Плюща,
Мустафи Джемілєва, Юрія Орлова, Миколи Руденка,
Вячеслава Чорновола, Надії Світличної та ін.

27 лютого 2016

Альберт Кіпа

Григорій Грабович

Віталій Чернецький

XXXVI Шевченківська наукова конференція

Програма
Відкриття - Альберт Кіпа, *Президент УВАН*

Віталій Чернецький, *Канзаський університет/НТШ-А*
«Шевченко як митець-діяспорянин: особистість і громада»

Юрій Шевчук, *Колюмбійський університет/НТШ-А*
«Шевченко про значення мови»

Анна Процик, *Міський університет Нью-Йорка/УВАН*
«Від Кирило-Методіївського Братства
до «Самостійної України» Миколи Міхновського»

Закриття - Григорій Грабович, *Президент НТШ-А*

5 березня 2016

Юрій Шевчук

Анна Процик

Павло Ґінтов

Павло Ґінтов

Забута музика Сергія Борткевича

12 березня 2016

Наталка Білоцерківець і Олена Дженінгс

Презентація книги
Наталки Білоцерківець
«Ми помрем не в Парижі»
(Київ, Абабагаламага, 2015)

19 березня 2016

Валентина Хархун

Валентина Хархун *(Ніжин, Україна)*

Майданна література:
форми присутності та типологія рецепції

2 квітня 2016

Марґаріта Бальмаседа

Марґаріта Бальмаседа *(Seton Hall University)*

Coal, Power and Conflict in Post-Maidan Ukraine- and its Pre-Maidan Roots

9 квітня 2016

Ігор Гайда

Мар'яна Рубчак

Ігор Гайда

Презентація книги

Проф. Пилип Гайда. Пройдений шлях. Спогади 1892-1952.

Київ, Смолоскип, 2014

16 квітня 2016

Круглий стіл присвячений публікації книги

New Imaginaries: Youthful Reinvention of Ukraine's Cultural Paradigm

(Berghahn Books 2015)

Учасники:

Мар'яна Рубчак, Марта Кічоровська-іїКебало, Елла Ламах, Емілі Шанел-Джастіз

23 квітня 2016

Оксана Дудко

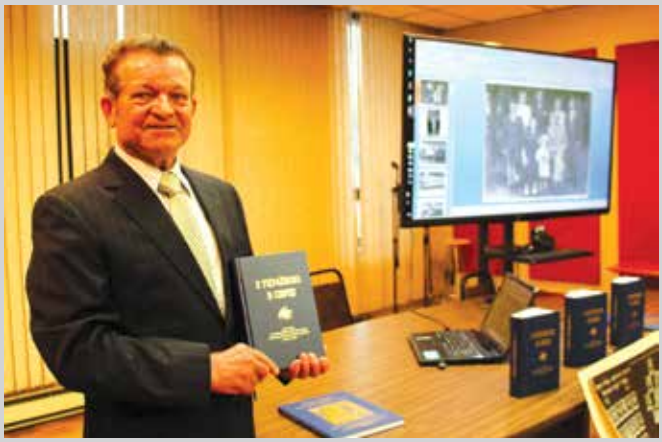

Микола Дупляк

Оксана Дудко *(Львів, Україна)*

Культура у русі: міські театри та розваги Львова між війною та окупацією (1914-1918)

7 травня 2016

Презентація книги

Микола Дупляк

"З Україною в серці. Спогади випускників україністики вчительської студії в Щеціні (1959-1963)"

Кліфтон, Ню Джерзі, 2015. – 693 с.

21 травня 2016

Нові видання членів НТШ-А

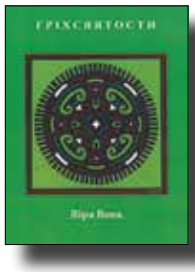

Вовк, Віра. **Гріх святости. Поезії**. Ріо де Жанейро: Contraste. 2016. – 46 с.

У новій поетичній збірці Віра Вовк продовжує тему філософських роздумів над біблійними темами, які поетка вплітає у контекст української поетичної традиції і сучасного світу. Лірична напруга чергується з пастельними деталями краєвидів, біблійні історії з ремінісценціями національної історії.

Махно, Василь. **Єрусалимські вірші/Jerusalem Poems.** Київ: Критика, 2016. - 107 с.

Книжку оформлено як арт-видання і видано українською та англійською мовами. Оригінальний дизайн належить київському художникові Івану Григор'єву. Махнові поезії та есей супроводжують єрусалимські світлини нью-йоркського фотографа і художника Володимира Давиденка та київського художника Матвія Вайсберґа, а також портрет автора роботи Олександра Фразе-Фразенка. Передмову до книжки написав знаний дослідник єврейської культури та історії, професор Північно-Східного університету в Чикаґо Йоханан Петровський-Штерн. «Василь Махно представляє нову й невідому Україну так, як поети-вигнанці Іосіф Бродський, Чеслав Мілош і Томас Венцлова представляють, відповідно, Росію, Польщу та Литву… Махно – українець, який став космополітом, і космополіт, який залишається українцем. Він, мабуть, перший з українських поетів, який узяв на себе відповідальність за втрачений багатокультурний всесвіт України», – наголошує автор передмови. Над книжкою також працювали Орест Попович (переклад віршів та есею з української на англійську) та Остап Кінь (переклад передмови з англійської на українську).

Ivakhiv, Solomia & Gadelia, Angelina. **Ukraine** – **Journey To Freedom.** [CD]. Labor Records. 2016.

Ukrainian-born Assistant profesor of violin and viola at University Connecticut Solomia Ivakhiv and her colleague, Juilliard-trained pianist Angelina Gadeliya, recorded pieces by eight Ukrainian composers for a CD titled "Ukraine: Journey to Freedom, A Century of Classical Music for Violin and Piano." The work chronicles different styles of classical music, such as post-modern and neo-folklorist, from 20th and 21st century composers who emerged and thrived professionally, despite the obstacles they faced in Soviet Ukraine.

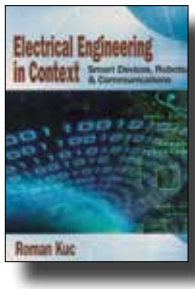

Kuc, Roman. **Electrical Engineering in Context: Smart Devices, Robots & Communications.** Cengage Learning. 2015. – 505 p.

This book presents an overview of Electrical Engineering suitable for first or second-year undergraduate students majoring in Electrical Engineering. It incorporates topics that are current in the fields of smart devices, robots, and communication systems, and it also includes topics the author founds fundamental and reoccurring in his experience as both a design engineer and adviser of capstone projects.

Machno, Wasyl. **Express "Venezia"**. Tł. Bohdan Zadura. Instytut Mikolowski. Mikolów. 2016. – 302 s.

Есеї Василя Махна, які зібрано у цьому виданні, широко друкувалася у польській літературній періодиці, зокрема у *Твурчосьці, Фразі, Ржечі Посполітей, Вєнзі, Красноґруді* та ін. Польському читачеві представлено вибрані есеї з українських видань *Парк культури ім. Ґертруди Стайн* (2007), *Котилася торба* (2011) і *Ровер* (2015), в яких автор намагається вибудувати художній простір, принаймні, з двох складників – минулого і сучасного, України і Америки, Сходу і Заходу, автобіографії та біографій інших поетів, з топосів краєвидів культури.

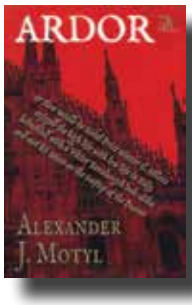

Motyl, Alexander. **Ardor.** Anaphora Literary Press., 2016. – 128 p.

Chester Milosz, a very minor American poet who teaches at a very minor American college and aspires to win the Nobel, receives an invitation to a meeting of global high-flyers at the Otto Nabokov Foundation's Ardor Haus estate in Caravaggio, Italy. The organizers are Dickey Lemon, a British billionaire who made his fortune in hamster bedding, and Joe Zsasz, an ex-communist functionary-turned-international consultant. The participants are a sundry collection of business people, policymakers, journalists, and academics involved in shady dealings with a corrupt Eastern European president who closely resembles Ukraine's Viktor Yanukovych. Chester decides to go in the hope that a trip to northern Italy will help overcome his writer's block. While at Ardor Haus, he experiences cultural misunderstandings, comic misadventures, near-encounters with inspiration, and three earthquakes. It eventually dawns on Chester that he's been confused with the Nobel Prize winner, Czesław Miłosz, and that the conference is an elaborate scam.

Motyl, Alexander. **Vanishing Points.** Kelsay Books., 2016. – 114 p.

Prof. Alexander Motyl of Rutgers University has just published his first collection of poetry, "Vanishing Points," with Aldrich Press. The 114-page book takes readers on a unique journey, to various locales as well as various periods of time. According to Ukrainian poet Vasyl Makhno, the recipient of the BBC's Book of the Year Prize in 2015, "If Alexander Motyl's poems are metaphysical, it's primarily because they deal with the quivering sensation of things passing. At the same time, the poet's language is suffused with names and places and is, thus, inextricably connected to real life. It's as if experience and memory were playing tennis, forcing us, the readers, to pay close attention to the players and divine the rules of the game. Cityscapes resound with the living voices of people, family histories focus on loss, and the falling of leaves 'makes my heart soar with boundless levity.'"

Melnyczuk, Askold. **Smedley's Secret Guide to World Literature by Jonathan Levy Wainwright, age 15.** 2016 – 216 p.

Askold Melnyczuk's fourth novel, "Smedley's Secret Guide to World Literature by Jonathan Levy Wainwright, age 15," is written from the point of view of Jonathan, a "savvy and cyber-sexed 15-year old," who gets suspended from school a week before Memorial Day and whose poet/professor father assigns him the task of writing a history of literature in the age of Twitter. Jonathan decides his father's assignment could be better completed in New York, which would also give him the opportunity to spend some time with his godfather who recently had a stroke, but city life – along with the charms of the worldly Beatriz – provides endless distraction. In the end, we are reminded that "no one knows how anything will turn out until it happens."

Rubchak, Marian (ed.) **New Imaginaries: Youthful Reinvention of Ukraine's Cultural Paradigm.** Berghahn Books. 2015. – 318 p.

Having been the constraints imposed on intellectual discourse by the totalitarian regime of the past, young Ukrainian scholars now engage with many Western ideological theories and practices in an atmosphere of intellectual freedom and uncensored scholarship. Displacing the Soviet legacy of prescribed thought and practices, this volume's female contributors have infused their work in Western elements – although vestiges of Soviet-style ideas, research methodology, and writing linger. The result is the articulation of "New Imaginaries" – neither Soviet nor Western – that offers a unique approach to the study of gender by presenting a portrait of Ukrainian society as seen through the eyes of a new generation of feminist scholars.

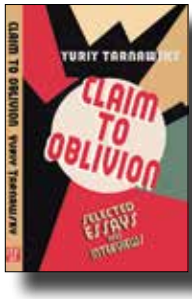

Tarnawsky, Yuriy. **Claim to Oblivion: Selected Essays and Interviews.** JEF Books, DeKalb, IL, 2016. – 278 p.

Are you still wondering who is that boy at the beginning of Bergman's Persona and what the damn movie is all about? And what is the point of those near-silent seven minutes at the end of Antonioni's L'Eclisse? And what happens if you break the rules that Shklovsky thinks are the foundation of prose? And how would The Great Gatsby sound if written in super short sentences? And what about that big 450 page-long joke of a book Three Blondes and Death that was more than 20 years in the making? And ditto about the Improvised Poetic Devices Modus Tollens collection the author calls Heuristic Poetry? You can find out this and much, much more in Yuriy Tarnawsky's Claim to Oblivion, some early readers have called "terrific." Will you?

НОВИНИ БІБЛІОТЕКИ

Структурне оновлення Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці, про яке у своєму звіті наголосив Президент НТШ-А Григорій Грабович, торкнулося й бібліотеки. Упродовж багатьох років бібліотека забезпечувала дослідницькі потреби членів НТШ-А та науковців з багатьох країн світу. Але час і технологічний поступ в бібліотечному світі змушують нас реаґувати на нові виклики.

Саме тому на засіданні Управи було прийнято рішення запросити професійного бібліотекаря з метою реорганізації бібліотеки. Після виходу на пенсію Світляни Андрушків, довголітнього директора бібліотеки, назріла нагальна потреба провести низку системних змін. Нещодавно, після десятка років праці, бібліотекар-помічник Сергій Панько вирішив скласти свої повноваження.

Після неодноразових консультацій Архівно-Бібліотечної Комісії та Кадрового Комітету на посаду бібліотекаря-консультанта було прийнято Лева Чабана. Переглянувши і проаналізувавши сучасний стан бібліотеки, він запропонував низку своїх рекомендацій щодо перетворення її у повноцінний науковий ресурс.

На початковому етапі реформи пріоритетним завданням буде відновлення електронного каталоґу та організація ефективного бібліотечного простору. Однією із необхідних умов є переукомплектування книжкового фонду, тобто очищення його від дублетів і непрофільних матеріялів для поповнення новими виданнями членів НТШ-А та науковими виданнями, які не було залучено до бібліотечного фонду у минулі роки.

У майбутньому плануємо сконтактувати з інституціями, у фондах яких зберігаються українознавчі видання, з метою їх вільного обміну. Саме для цього потрібно розбудувати власну базу оцифрованих матеріялів. Також одним із пріоритетних завдань є координація роботи бібліотеки та архіву НТШ-А. Бібліотека повинна доповнюватися новими матеріялами і гармонійно розвиватися з Архівом НТШ-А.

З часом передбачається залучення до праці у бібліотеці нових працівників-волонтерів.

Юрій Добчанський,
Лев Чабан

Лев Чабан розпочав свою бібліотечну діяльність у 1991 році в бібліотеці НТШ-А. Паралельно працював у Слов'янському відділі Нью-Йоркської Публічної Бібліотеки, у якій пройшов шлях від розкладальника книг до бібліотекаря у Довідковому відділі. Отримав маґістерську освіту з бібліотекознавства та інформатики в Інституті Пратта. З 2005 року працює Слов'янським бібліотекарем у Бібліотеці Вайденера при Гарвардському Університеті. Автор фахових публікацій. Член НТШ-А з 1991 року.

НОВИНИ АРХІВУ

Готує Остап Кінь

За останній час, тобто за період від грудня 2015 року до травня 2016 року включно, Архів НТШ-А поповнився кількома новими цінними колекціями і водночас отримав доповнення до вже раніше утворених архівних фондів. Крім того, ведеться упорядковання архівного фонду Наукового Товариства ім. Шевченка.

ФОНД ВАСИЛЯ БАРКИ

Дійсний член НТШ Роман Куц передав до архіву НТШ-А п'ять автографів рукописів Василя Барки (1908-2003), українського поета. До цієї частини увійшли рукописи як поетичних, так і прозових творів українського автора.

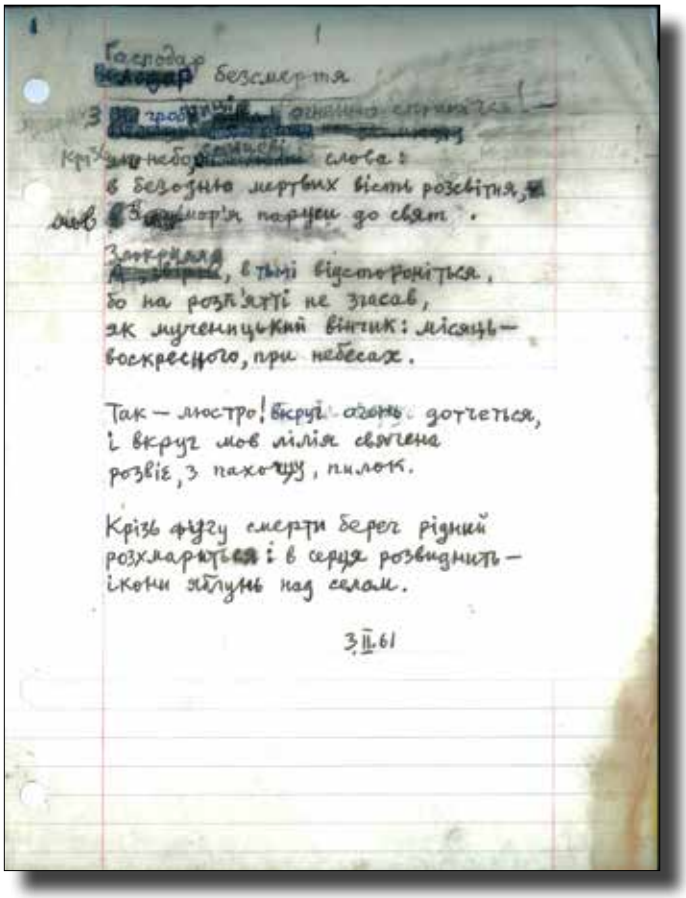

Господар безсмертя

Крізь небо[illegible] слова:
в безодню мертвих вість розвітня,
мов [illegible]мор'я парусі до свят.

Зокрилена, в тьмі відсторонітьcя,
бо на розп'ятті не зрадив,
як мученицький вінчик: місяць —
воскресного, при небесах.

Так — мудро! вкруг огонь дочеться,
і вкруг мов лілія свячена
розвіє, з пахощу, пилок.

Крізь фугу смерти берег рідний
розхмариться і в серця розвиднить —
ікони яблунь над селом.

3.II.61

Рукопис вірша В. Барки «Господар безсмертя» зі збірки під назвою «Добровістя світил».

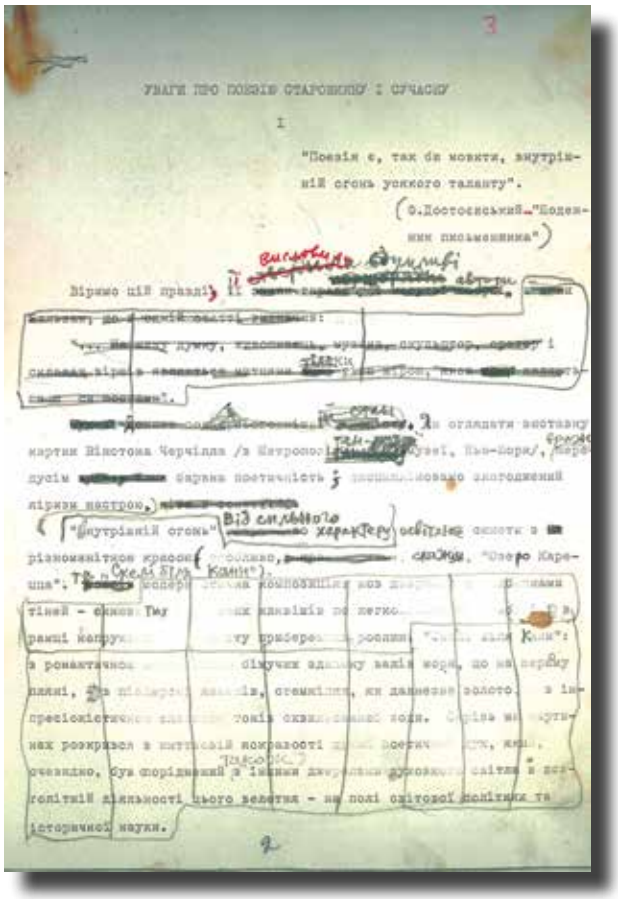

УВАГИ ПРО ПОЕЗІЮ СТАРОВИНУ І СУЧАСНУ

I

"Поезія є, так би мовити, внутрішній огонь усякого таланту".
(Ф.Достоєвський-"Подвійник письменника")

Віримо цій правді

"Внутрішній огонь" від сильного характеру

Фрагмент машинопису есею з правками В. Барки «Уваги про поезію старовинну і сучасну» зі збірки «Земля садівничих».

ФОНД МИКОЛИ ДУПЛЯКА

Микола Дупляк, член НТШ-А і багатолітній редактор газети «Народна воля», передав свій особистий архів, зокрема листування з ним як з головним редактором газети за 1987-2007 роки, матеріяли, які стосуються Українського Братського Союзу (фотографії різних років, а також протоколи, засідання, зроблені у 1990-2000-х рр.). До складу фонду також увійшли матеріяли інших авторів, як-от праці та особисті документи Василя Вергуна, машинопис спогаду Миколи Білоскірки тощо.

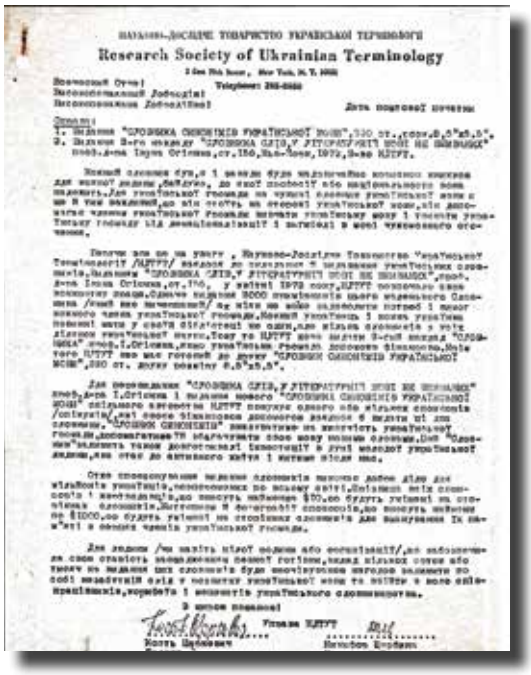
НАУКОВО-ДОСЛІДЧЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Research Society of Ukrainian Terminology

Проєкти видання словників Науково-дослідчим Товариством Української Термінології, 1970-ті роки.

Фотографія випускників Української гімназії у Щеціні.

ФОНД ВОЛОДИМИРА ТИСОВСЬКОГО

Наталя Соневицька передала архів співака баса-профундо Володимира Тисовського (1921-1996). Тисовський розпочав творчу діяльність 1939 року в хорових колективах у Львові. Після війни жив на Заході та в США. Виступав у хорах таких диригентів, як-от Кирило Цепенда, Омелян Плешкевич, Володимир Божик, Григорій Китастий, виступав у хорах Нестора Городовенка і Сергія Жарова. У Нью-Йорку співпрацював із композитором Ігорем Соневицьким. Видав кілька платівок свого солоспіву.

Водійське посвідчення, видане в Німеччині на ім'я Волтера Тисовського, 1961 р.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ
У НЮ ЙОРКУ

ВОЛОДИМИР
ТИСОВСЬКИЙ
(БАС)

КОНЦЕРТ
ПІСЕНЬ ТА АРІЙ

ПРИ ФОРТЕПІЯНІ
Ігор Соневицький

НЕДЛЯ, 5 ТРАВНЯ 1974 Р., О ГОД. 6 ВЕЧ.
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ
140 2nd AVENUE, NEW YORK

Програма концерту Володимира Тисовського в Нью-Йорку, 1974 р.

ФОНД ОЛЕКСАНДРИ КИСІЛЕВСЬКОЇ-ТКАЧ

Архів Олександри Кисілевської-Ткач, педагога і авторки підручників з методики викладання літератури, передала Вірляна Ткач.

ШКІЛЬНА РАДА — УККА
ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА

ПОВІДОМЛЕННЯ

Атестат за 1970-71 академічний рік учня сьомого класу Школи Українознавства. Леся Ткач була опікункою кляси.

STATE BOARD OF REGISTRATION FOR PROFESSIONAL ENGINEERS
JAROSLAW TKACZ
PROFESSIONAL ENGINEER
CIVIL ENGINEERING

Сертифікат дипломованого інженера у ділянці будівельної інженерії, виданий Ярославові Ткачу в штаті Каліфорнія у 1981 році.

ФОНД КОСТЯ КИСІЛЕВСЬКОГО

Вірляна Ткач передала архів мовознавця Костя Кисілевського (1890-1974). До складу матеріялів, які отримали у грудні 2015 року увійшли, зокрема, листування з мовознавцем, автографи і машинописи наукових праць; матеріяли, зібрані під час праці над укладанням словників; особисті документи та ін. Кость Кисілевський народився в Рошневі Толмацького району на Галичині. Вищу освіту здобув у Віденському та Ляйпциґському університетах. Спочатку училював у Станиславові та Львові, а з часом почав викладати у польському та українському інститутах у Львові. Виїхавши на Захід, був директором ґімназії у Байройті, а від 1949 жив у США, де був директором укр. школи і вищих курсів українознавства у Нью-Йорку та Нью-Джерзі. Автор праць «Словничок української мови», «Методика правописних і словесних справ», «Українсько-польський словник» та «Польсько-український словник».

Свѣдоцтво хрещенія.
Testimonium baptismi.

Сертифікат хрещення Костя Кисілевського, 1890 р.

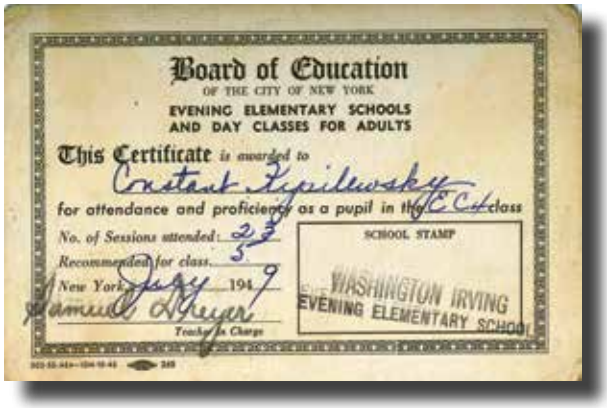
Board of Education
OF THE CITY OF NEW YORK
EVENING ELEMENTARY SCHOOLS
AND DAY CLASSES FOR ADULTS
This Certificate is awarded to
for attendance and proficiency as a pupil in the class
SCHOOL STAMP
WASHINGTON IRVING
EVENING ELEMENTARY SCHOOL

Посвідка про закінчення курсу у вечірній школі у Нью-Йорку в липні 1949 році.

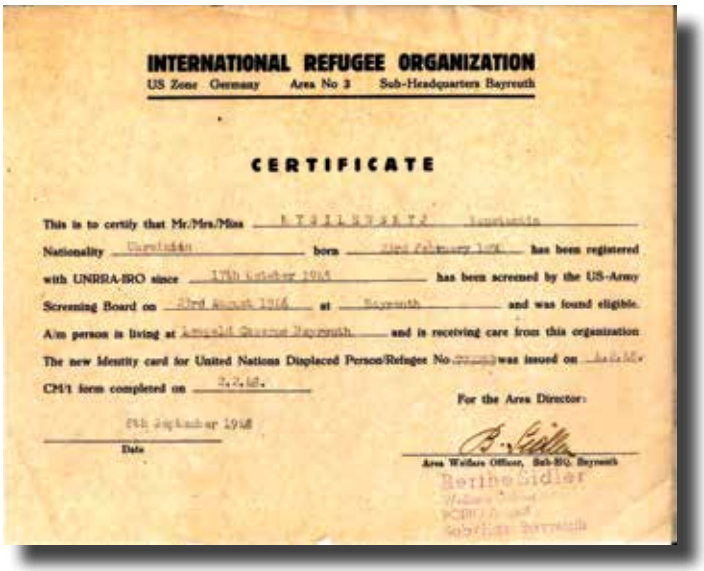
INTERNATIONAL REFUGEE ORGANIZATION
US Zone Germany Area No 3 Sub-Headquarters Bayreuth
CERTIFICATE
This is to certify that Mr./Mrs./Miss
Nationality
born
has been registered
with UNRRA-IRO since
has been screened by the US-Army
Screening Board on
at
and was found eligible.
A/m person is living at
and is receiving care from this organization
The new Identity card for United Nations Displaced Person/Refugee No
was issued on
CM/1 form completed on
Date
For the Area Director:
Area Welfare Officer, Sub-HQ. Bayreuth

Посвідка УНРРА (UNRRA-IRO), видана Костеві Кисілевському. Байройт (Німеччина), вересень 1948 р.

ФОНД РОМАНА ІЛЬНИЦЬКОГО

Проф. Альбертського університету Олег Ільницький передав архів свого батька Романа Ільницького (1915-2000), українського історика, журналіста і громадсько-політичного діяча. Роман Ільницький – автор досліджень і праць, зокрема “Deutschland und die Ukraine 1934-1945” (1955), “The Free Press of the Suppressed Nations” (1950), “Призначення українців в Америці” (1965). У фонді історика зберігаються листування з особами та організаціями, наукові праці та дослідження, а також матеріяли, які стосуються різних українських організацій, які діяли у США.

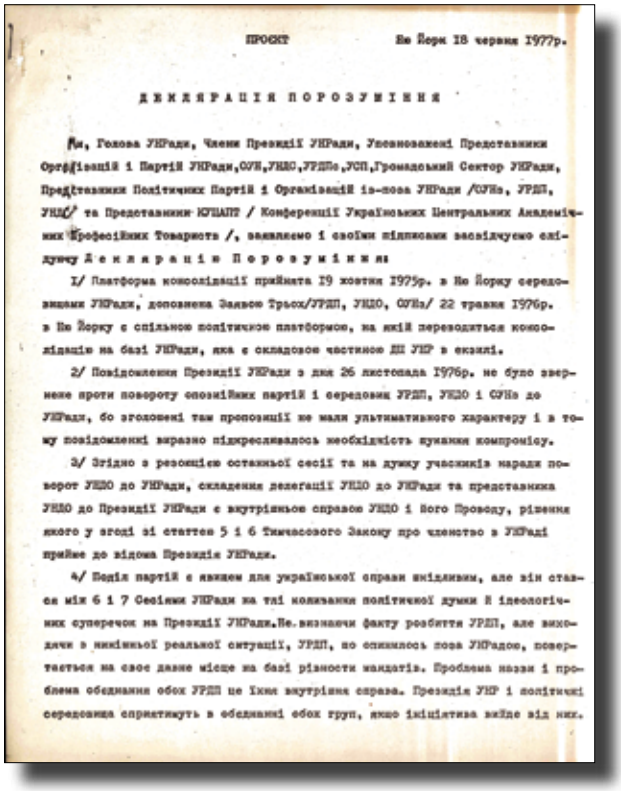

ПРОЄКТ Ню Йорк 18 червня 1977р.

Д Е К Л Я Р А Ц І Я П О Р О З У М І Н Н Я

Ми, Голова УНРади, Члени Президії УНРади, Уповноважені Представники Орг(ї)ізацій і Партій УНРади,ОУН,УНДО,УРДПо,УСП,Громадський Сектор УНРади, Представники Політичних Партій і Організацій із-поза УНРади /ОУНз, УРДП, УНДС/ та Представники КУПАПТ / Конференції Українських Центральних Академічних Професійних Товариств /, заявляємо і своїми підписами засвідчуємо слідуючу Декларацію Порозуміння:

1/ Платформа консолідації прийнята 19 жовтня 1975р. в Ню Йорку середовищами УНРади, доповнена Заявою Трьох/УРДП, УНДО, ОУНз/ 22 травня 1976р. в Ню Йорку є спільною політичною платформою, на якій переводиться консолідація на базі УНРади, яка є складовою частиною ДП УНР в екзилі.

2/ Повідомлення Президії УНРади з дня 26 листопада 1976р. не було звернене проти повороту опозиційних партій і середовищ УРДП, УНДО і ОУНз до УНРади, бо зголошені там пропозиції не мали ультимативного характеру і в тому повідомленні виразно підкреслювалось необхідність шукання компромісу.

3/ Згідно з резолюцією останньої сесії та на думку учасників наради поворот УНДО до УНРади, складення делегації УНДО до УНРади та представника УНДО до Президії УНРади є внутрішньою справою УНДО і його Проводу, рівення якого у згоді зі статтею 5 і 6 Тимчасового Закону про членство в УНРаді прийме до відома Президія УНРади.

4/ Поділ партій є явищем для української справи шкідливим, але він стався між 6 і 7 Сесіями УНРади на тлі кожиськи політичної думки й ідеологічних суперечок на Президії УНРади.Не визнаючи факту розбиття УРДП, але виходячи з нинішньої реальної ситуації, УРДП, що опинилось поза УНРадою, повертається на своє давнє місце на базі різности мандатів. Проблема назви і проблема обєднання обох УРДП це їхня внутрішня справа. Президія УНР і політичні середовища сприятимуть в обєднанні обох груп, якщо ініціятива вийде від них.

Фрагмент Проєкту Декларації порозуміння, 1978 рік.

ФОНД УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА

Проф. Олег Ільницький з Канади передав архівний фонд організації Українська Студентська Громада, яка складалася з українських студентів в Нью-Йорку. Архівні матеріяли, які зберігаються у фонді документують діяльність організації на початку 1970-х років. Також до складу колекції увійшли матеріяли дотичні до діяльности інших українських організацій у США.

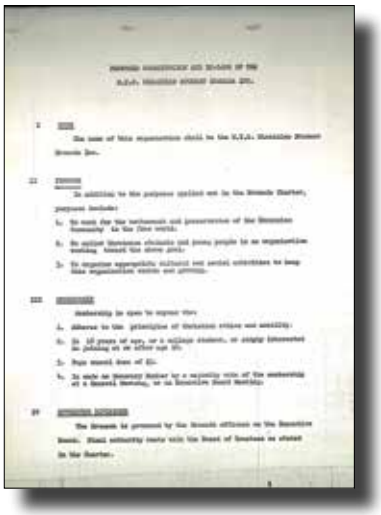

Чернетка статуту Української Студентської Громади, прибл. 1970-ті рр.

Зголошення на участь у фотовиставці, зорганізованій Українською Студентською Громадою, 1972 р.

ФОТОФОНД ЮРІЯ СТЕФАНИКА

Ксеня Олесницька-Кузьмич передала збірку фотографій письменника і громадського діяча Юрія Стефаника (1909-1985), який народився на Галичині. Після Другої світової війни опинився в Німеччині, звідки перебрався до Канади, оселившись в Едмонтоні. Фотографії документують життя Ю. Стефаника та його родини.

Юрій Стефаник із дружиною Оленою та синами Корнелем (ліворуч) і Василем, 14 червня 1958 р.

Юрій і Олена Стефаник, Едмонтон, 1958 р.

ФОНД ДІПІ ТАБОРУ В БАЙРОЙТІ

Оля Сворак-Ґной поповнила особистими документами, фотографіями і спогадом батька, Андрія Сворака, архівний фонд про Ді-Пі табір Байройт.

Під час гри у копаний м'яч, приб. 1946-1948 рр.

Учні молодших клясів, 1947 р.

Нові видання, спонсоровані НТШ-А

Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. Том CCLXVIII. Львів 2015. – 590 с.

Черговий том «Записок» Праці Комісії спеціяльних (допоміжних) історичних дисциплін видано за редакції Олега Купчинського. Опубліковані у томі розвідки і статті, розміщено за розділами «Геральдика», «Нумізматика», «Дипломатика, палеографія», «Історична географія, топографія», «Джерелознавство», «Матеріали», «Критика і бібліографія».

Видано завдяки фінансовій підтримці НТШ в Америці з Фонду ім. Марії Фішер-Слиш.

Куліш, Пантелеймон. Повне Зібрання Творів. Наукові праці; Публіцистика. – К., Критика, 2015 – Т.ІІІ: Записки о Южной Руси [У 2 кн.]/Упоряд., стаття, комент. Василь Івашків. Кн. 1 – 416 с., іл. Кн. 2. – 384 с., іл.

Видано завдяки фінансовій підтримці НТШ в Америці з Фонду ім. Наталії Данильченко.

Росовецький, Станіслав. Шевченко і фольклор. 2-ге вид., випр. і доп. К., Критика, 2015. - 480 с., бібл.

Вперше у вітчизняній науці запропоновано комплексне, масштабне дослідження взаємозв'язків творчости Тараса Шевченка з фольклором в усій багатобарвній складності, а також методологічно обґрунтовано програму подальшої наукової роботи.

Видано завдяки фінансовій підтримці з Фонду НТШ в Америці.

Боронь, Олександр. Поет і його проза: генеза, семантика і рецепція Шевченкової творчости. К., Критика, 2015. – 344 с., бібл.

У книжці київського науковця, завідувача відділу шевченкознавства Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України зібрано статті, в яких проаналізовано деякі засадничі образи Шевченкової поезії, їхню структуру, семантику і типологію, розглянуто окремі аспекти генези та поетики його прози, контекст й інтертекстуальні зв'язки повістей, досліджено маловивчені сторінки рецепції творчости поета та історії шевченкознавства, а також стан і перспективи сучасних шевченківських студій.

Видано завдяки фінансовій підтримці з Фонду НТШ в Америці.

Can we count on YOU

- To support students in Ukraine?
- To fund current research in human rights and sociological effects of war in Ukraine?
- To support the defense of the Ukrainian language in Ukraine and the world?
- To sponsor the publication of scholarly works on Ukrainian history, literature, art, philology, and Ukrainian studies?
- To support scholarly conferences, panel discussions and public lectures on Ukrainian issues?
- To fund grants to Ukrainian scholars, who are working under trying political and economic times?
- To provide support for the Society's Library, Archives, and Saturday Lecture Series.

Фонд
Допомоги Студентам
створено у травні 2015 р.

Фонд
Платона Костюка
створено у вересні 2015 р.

Академік Платон Костюк

This is just a partial list of the ways your financial contribution can support the efforts of the Shevchenko Scientific Society, whose mission is to promote scholarship in areas of Ukrainian studies.

The Shevchenko Scientific Society, Inc. depends on gifts and grants from members and individuals, foundations, and organizations to support its scholarly projects, publications, and scholarship programs. A gift to the Society is an investment in its work and its future, and ultimately is an investment in Ukraine, our ancestral homeland.

There are many ways to support the Society. Outright gifts of cash and securities are a welcome and essential source of support for the Society. Gifts provide unrestricted funding for the Society's programming and other core activities. Contributions may also be designated to honor or memorialize an individual, to commemorate a special occasion, or to help fund specific Society initiatives.

Platon Kostiuk was a Ukrainian physiologist, neurobiologist, electrophysiologist, and biophysicist. He was a member of the National Academy of Sciences of Ukraine and studied at the Taras Shevchenko National University of Kiev. Most recently a group of his former students created an endowment fund to honor their teacher and mentor, from which annual scholarships will be awarded. What a great way to honor someone who holds an important place in one's life, and to support the scholarly endeavors of future generations!

Other ways to support the Society include bequests and planned giving, or gifts through retirement and life insurance plans. Consult your financial planner, estate attorney or accountant to plan the details of your gift. Whatever your gift, you will be ensuring that the Society's activities continue to support the scholarly work of Ukrainians in Ukraine and the Diaspora.

For additional information, please contact:

Natalia Honcharenko, *Treasurer*
or Vasyl Lopukh, *Administrative Director*

at (212) 254-5130
or *info@shevchenko.org.*
Please, support the Society
by sending your financial support today!

НОВІ ЧЛЕНИ НТШ-А

Брандафі Наталія (Natalia Brandafi) – філолог, перекладач. Диплом перекладача здобула на факультеті романо-германської філології Чернівецького національного університету (1993). MBA здобула в Seton Hall University, West Orange, NJ (2011). З 1996 працює в компанії «Meest-America», з 1998 обіймає посаду директора компанії «Міст» (США). Активна учасниця міжнародної ініціятивної групи *Path to Freedom* неурядової і неприбуткової організації, що презентує Україну через культурні проєкти у світі, активна членкиня Союзу Українок Америки.

Дюк Надія (Nadia Diuk) – Ph.D., політолог. Докторат здобула в Оксфордському університеті (Великобританія). Віце-президент National Endowment for Democracy (NED), координатор програм для Европи, Евразії, Африки, Латинської Америки. Головний редактор видання Soviet Nationality Survey. Співавтор видань The Hidden Nations: The People Challenge the Soviet Union (New York: William Morrow, 1990) and The Next Generation in Russia, Ukraine, and Azerbaijan: Youth, Politics, Identity and Change (Rowman & Littlefield, 2012). Окрім того, Надія Дюк брала участь в теле- та радіопередачах на провідних телевізійних та радіо каналах (BBC, CNN, Al-Jazeera, Voice of America, Radio Liberty та інших.

Васильківська-Осгуд Євгенія (*Женя Васильківська,* Eugenia Vassylkivsky Osgood) – Ph.D., філолог, докторат здобула у Колюмбійському університеті. Викладала французьку, еспанську, російську мови та літератури в різних коледжах. Працювала політичним консультантом для американського уряду. Публікувалася у збірниках «Нові поезії» Нью-Йоркської Групи у 1961 та 1962 роках. Видала збірку поезій «Короткі віддалі» (1959), а також публікувала переклади переважно французьких авторів (поезії Жака Превера, «Антіґона» Жана Ануя тощо).

Масюк Андрій (Andriy Masiuk) – почесний доктор Тернопільського педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка, маґістр. Закінчив Wharton Business School, (Пенсильванія). Читав лекції з економіки та бізнесу в різних інститутах та університетах в Україні. Фахівець у сфері бізнесу між Україною та Заходом.

Гуглевич-Ворох Хризанна Анізія (Chrysanna Anizia Huhlewych Woroch) – M.D., асистент хірурга. Навчалася в Marymount Manhattan College (біолог), Київському національному медичному інституті (лікар-хірург) та продовжувала навчання в NYU Hospital Center. Працює в NYU Langone Medical Center асистентом хірурга.

Морозович Марко Мирон (Mark Myron Morozowich) – Rev. Dr. (SEOD). професор, священик. The Catholic University of America; The School of Theology and Religious Studies. Докторат з теології здобув у Pontifical Oriental Institute. Редактор SAINTS, SANCTITY, LITURGY For Robert Francis Taft, S.J., at Seventy, January 9, 2002./ Symposium Papers and Memorabilia. Virginia ECP, 2006. Автор 18 статтей та 5 рецензій. Бере участь у наукових конференціях та виступає з лекціями.

Мотиль Марія Роксолана (Mary Roksolana Motyl) – Ph.D., мікробіолог. Докторат здобула в Корнельському університеті. Старший науковий дослідник Науково-дослідної ляборатoрії Merck, Sharp and Dohme Inc., Kenilworth, NJ. Опубліковала 50 наукових праць. Членкиня кількох професійних Товариств.

Чеботарьова Анастасія (Anastasiya Chebotarova) – доцент. Закінчила Полтавський національний університет ім. В. Г. Короленка (2006). Докторат здобула в Тавридському національному університеті в Сімферополі (2010). Викладає українську мову та літературу, читає низку курсів з історії зарубіжної літератури у ICA Language Services. Опублікувала кілька десятків наукових статтей у наукових збірниках.

Мотиль-Мудрецька Ірена (Irena Motyl Mudretska) – ступінь маґістра здобула у Каліфорнійському університеті (Санта-Барбара) (1997). Професор, заслужений викладач німецької мови в Барнард Коледжі при Колюмбійському Університеті. Директор Програми з вивчення німецької мови. Авторка 5 книжок і кількох десятків наукових статтей.

Яричківська Оля (Olya Yarychkivska) – маґістр (M. Ph.D.), генетик. Докторат здобуває у Колюмбійському Університеті. Репетитор в Менор коледжі (2006-2007), асистент-викладач молекулярної ґенетики для аспірантів у Колюмбійському ун. (2012), керівник науково-дослідної програми для студентів в ляборатoрі д-ра Бестора в Колюмбійському університеті (2014, 2016). Співавтор наукових праць: “Mechanistic insights into the acetylation coupled DNMT1 ubiquitination”, “Architecture of full-length retroviral integrase monomer and dimer, revealed by small angle X-ray Scattering and chemical cross-linking” (2011). Отримала 7 ґрантів та нагород. Одна із лідерок та співзасновників організації «Разом».

ПОВІДОМЛЕННЯ

До веб-сторінки Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці

www.shevchenko.org

додано кнопку DONATION.

Відтепер можна платити членську вкладку або складати пожертви для НТШ-А через Інтернет.

Рішенням Управи ухвалено, що з 1 січня 2015 року членська вкладка становить $60.00.

Для студентів $20.00

НАШІ ВТРАТИ

†

Володимир Баранецький, Іван Гвозда,
Іван Лобай, Богдан Неганів

Вітаємо наших членів

Сергія Плохія

During the 2016 edition of the European reflection forum "Europe with a View to the Future", Serhii Plokhy, a Harvard professor of Ukrainian history and the director of the university's Ukrainian Research Institute, was awarded with the prestigious "Ambassador of the New Europe" award, for his book titled The Last Empire: The Final Days of the Soviet Union.

Already in its fifth edition, the award is bestowed annually by the European Solidarity Centre and the Jan Nowak-Jeziorański College of Eastern Europe in Wrocław to the author and publisher of a book in Polish that has had a significant impact on the debate in this region. The author receives a medal, a cash prize, and the honour of being an "Ambassador of the New Europe".

The jury in the 2016 competition reviewed 75 applications which met the formal requirements and narrowed it down to a short-list of six finalists. The final decision was announced on May 20th 2016 in Gdańsk, Poland.

Віталія Чернецького

The prize for Best Book-Length Translation from Ukrainian into English was awarded to Vitaly Chernetsky for his translation of Yuri Andrukhovych's novel Twelve Circles (Spuyten Duyvil Press, 2015): http://www.spuytenduyvil.net/twelve-circles.html. He is an Associate Professor of Slavic Languages and Literatures and Director of the Center for Russian, East European & Eurasian Studies at the University of Kansas.

Олега Коцюбу

Congratulations to Oleh Kotsyuba for winning the David Sloane Memorial Prize as a promising young scholar and teacher in the field of Russian literature. The prize is awarded by the Setchkarev Memorial Prize Committee in honor of David Sloane, a former member of the committee and a professor of Russian at Tufts University.

As College Fellow in the Department of Slavic Languages and Literatures at Harvard University in 2015-2016, Dr. Kotsyuba exhibited great enthusiasm in his teaching and outreach efforts. His engaging rapport with students in the classroom and at advising events has distinguished him as a valuable addition to the faculty of the Department. Dr. Kotsyuba is richly deserving of the David Sloane Memorial Prize.

Dr. Kotsyuba received his prize at the Department of Slavic Languages and Literatures' Spring Reception on May 12, 2016.

208. Іван Кучугура-Кучеренко й Терешко Пархоменко на Шевченківських урочистостях серед української громади Варшави 16 березня 1910 р. Фотолистівка. 1910

211. Гурток кобзарів з Харківщини. Фотолистівка. 1910-ті роки